
MOORDKOMPLOT OP DE PAELHOEVE

René Gybels

Toneelmanuscript

RG

René Gybels

Baandries 5

3583 PAAL

Tel. 011/42 64 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be

annick.gybels@gmail.com

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

Annick Gybels

Wijnpeerstraat 7

9820 MERELBEKE

Tel. 09/232 25 05

EEN HOED MET BREDE RANDEN

Komische thriller in vier bedrijven en een epiloog

door

R e n é G y b e l s

1992

Dit toneelstuk wordt u uitsluitend ter lezing overgemaakt. Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd of verveelvoudigd met de oog op de uitvoering van het stuk en/of worden openbaar gemaakt op welke wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur of zijn gevolmachtigde.

Indien u het stuk wenst te spelen.

Indien u een digitale tekst ter lezing werd overgemaakt, ontvangt u een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Indien u niet in het bezit bent van de tekst ontvangt u op eenvoudig schriftelijk, telefonisch of elektronisch verzoek, gericht aan René of Annick Gybels, GRATIS een digitale of een losbladige brochure. Hierbij ontvangt u eveneens een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Contactpersonen: René Gybels Baandries 5 3583 Paal

Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels Wijnpeerstraat 7 9820 Merelbeke

Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be

annick.gybels@gmail.com

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

PERSONAGES

6 dames – 11 heren. (doublures en omzetting heer door damesrol mogelijk)

DRIEKUS, de boer van de Paelhoeve, 60 jaar en vrijgezel. Een harde werker met stuurs opzicht die leeft voor zijn boerderij. Hij is beter gekleed dan de knechten.

LIZA, de boerin van de Paelhoeve en zuster van Driekus, 50 jaar en ongehuwd. Een norske vrouw, getekend door het labeur en duidelijk niet tevreden met haar leven en lot.

STIENTJE, meid op de Paelhoeve, 20 jaar en ongehuwd. Een fris, soms frank maar vrolijk en sympathiek meisje.

MINA, stalmeid op de Paelhoeve, jongere of middelbare leeftijd, ongehuwd. De stal is haar thuis zoals blijkt uit haar kleding en haardracht.

NELIS, stalknecht op de Paelhoeve, 40 jaar en vrijgezel. Hij is oerdom. Zijn slordige kleding duidt erop dat hij bij de dieren in de stal slaapt.

BROOS, knecht op de Paelhoeve, 30 jaar en vrijgezel. Hij doet overdreven dom. Uit zijn kleding blijkt dat hij buiten op het land werkt. Van gestalte lijkt hij liefst zoveel mogelijk op boer Jannes. Wanneer hij in de huid kruipt van boer Jannes draagt hij dezelfde opvallende kleding zodat zijn silhouet in het halfduister doet denken aan de boer van de St. Janshoeve.

GIELKE, knecht op de Paelhoeve, jonge tot middelbare leeftijd en vrijgezel. Hij is wat simpel van geest, draagt een zwarte muts tot juist boven zijn ogen. Zijn veel te grote broek, die met bretellen wordt opgehouden komt bijna tot onder zijn oksels zodat de pijpen nauwelijks tot aan de enkels reiken.

JANNES, de boer van het Sint-Janshof, 40 jaar en vrijgezel. Hij is te goed gekleed voor een werklustige boer. Zijn kleding is erg opvallend. Hij draagt steeds zijn hoed met brede randen, een jas met opgezette kraag en een kniebroek met hoge laarzen. In het halfduister is zijn silhouet dan ook duidelijk herkenbaar.

JANTJE FARAZIJN, een leurder, leeftijd niet bepaald.

KATARIJN, vrouw van Jantje. Haar leeftijd is in overeenstemming met deze van haar man. Jantje en Katarijn zijn duidelijk beter gekleed dan de straatzangers.

KOBE, een straatzanger, leeftijd niet bepaald. Hij is haveloos gekleed en bespeelt zo mogelijk enig instrument.

DRIES, een straatzanger, leeftijd niet bepaald. Evenals Kobe is hij haveloos gekleed en bespeelt hij zo mogelijk enig instrument.

BELLE, een straatzangeres, leeftijd niet bepaald. Evenals haar metgezellen is zij slordig gekleed en bespeelt zij zo mogelijk enig instrument.

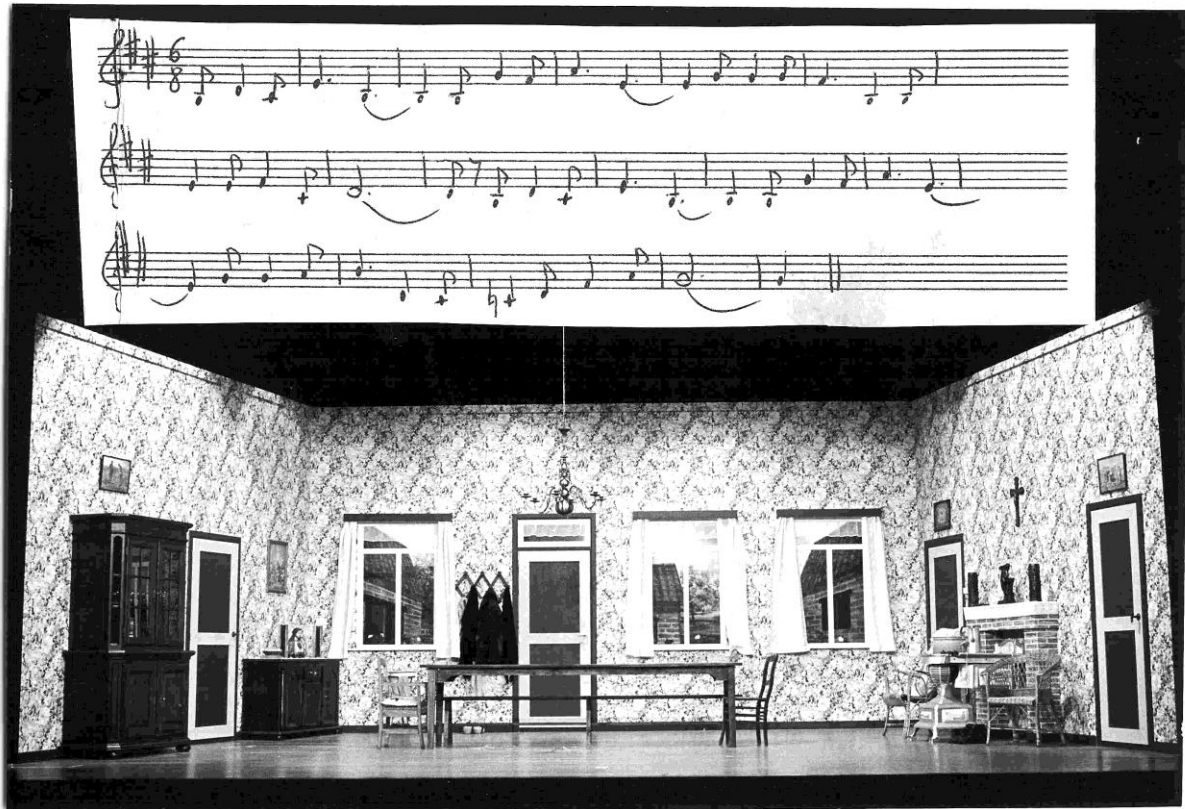
DOKTER, bij voorkeur een oude dorpsdokter voor deze beperkte rol.

PASTOOR, een typische dorpsherder. Hij draagt toga en baret. Het betreft eveneens een beperkte rol.

DE ONDERZOEKSRECHTER, vrouw (of man), liefst van middelbare leeftijd. Een deftige dame van de stad wiens kleding een duidelijk contrast vormt met deze die gedragen wordt op de boerderij. Indien een man deze rol speelt moet de tekst even aangepast worden.

POLITIE-INSPEKTEUR: Een dertiger of van middelbare leeftijd.

DECOR

Het verhaal speelt zich af in een huiskamer op een boerderij.

In het midden van **de linkerwand** is een deur die uitgaat op de stallen. Links van deze deur (links voor) staat een vitrinekast. Achter het glas zien we de flessen met drank en de borrelglazen. Onder in de kast bevindt zich het schrijfgerief. Rechts van deze deur (links achter) staat een lage kast waarin zich de eetwaren en het eetgerei bevinden. Tussen deze kast en de deur naar de stallen staat een waskom met water en een handdoek.

In **de achterwand** zijn twee of drie hoge vensterramen met ertussen een deur die uitgaat op het erf. Links tussen het vensterraam en de deur is een kapstok aan de muur bevestigd. Door de vensterramen en de soms openstaande deur hebben we uitzicht op het erf van de boerderij. Het erf kan naar vrije smaak geschilderd worden op een paneel over de hele breedte van het podium. De vensterramen zijn voorzien van overgordijnen, die open en dicht kunnen geschoven worden. Het erf kan afzonderlijk verlicht worden. 's Avonds en 's nachts, wanneer de overgordijnen open zijn, krijgen we de indruk dat het maanlicht naar binnen schijnt waardoor de leefkamer flauw verlicht wordt.

In het midden van **de rechterwand** zien we een schouw met een kachel (zo mogelijk een Leuvense stoof). Op de kachel staan een waterketel en een koffiepot met teut. Op de grond staat een kolenbus. Aan weerszijde van de kachel staat een rieten zetel. Links van de schouw (rechts achter) is de deur naar de bijkeuken. Rechts van de schouw (rechts voor) is de deur naar de slaapkamers. Als deze deur open is zien we een trap die naar boven leidt.

In het midden van de huiskamer staat een lange tafel met daarachter een bank waarop vier volwassen personen kunnen zitten. Links en rechts aan het hoofd van de tafel staat een stoel. In het midden boven de tafel hangt een luster die kan aan – en uitgeschakeld worden met een schakelaar naast de deur naar de bijkeuken.

Verder is de huiskamer aangekleed met o.a een schouwgarneet, een kruisbeeld boven de schouw, een heiligenbeeld, een mand met eieren enz...zoals het een huiskamer van een boerderij past in de periode waarin het stuk gesitueerd wordt.

KORTE INHOUD

Boer Driekus, een zestigjarige vrijgezel en zijn ongehuwde zuster Liza zijn samen de trotse eigenaars van de Paelhoeve, een bloeiend boerenbedrijf met uitgestrekte landerijen en een aanzienlijke veestapel. Na jaren van hard labeur zonder rust of verpozing zijn ze echter op mekaar uitgekeken.

Driekus wil trouwen en Liza uitkopen. Hij schrijft een huwelijksaanzoek voor de krant en vraagt Stientje de meid om zijn brief stiekem naar het dorp te brengen. Stientje, die haar nieuwsgierigheid niet kan bedwingen, opent de brief, verneemt alzo de plannen van de trouwlustige boer en stelt zich meteen kandidaat.

Ook Liza heeft trouwplannen. Ze heeft haar oog laten vallen op de tien jaar jongere boer Jannes van het aanpalend St. Janshof, een kleinere boerderij. Boer Jannes wil wel. Om de Paelhoeve in te palmen en zijn grote droom, de St.Jans-Paelhoeve te verwezenlijken wil hij er Liza graag bijnemen. Maar dan moet Driekus verdwijnen. Samen met Liza beraamt hij een duivels plan om Driekus te vermoorden.

Gielke, het knechtje dat wat simpel van geest is, heeft echter ongewild alles afgeluisterd en doorverteld aan Stientje. Stientje neemt boer Driekus in vertrouwen. Samen zullen ze trachten boer Jannes en Liza in de val te lokken om zelf de meesters te worden van de St. Jans-Paelhoeve, een droom waar ook Driekus mee leeft.

Hun plan lukt. Boer Jannes en Liza worden opgepakt en zullen levenslang opgesloten worden. Boer Driekus triomfeert en waant zich oppermachtig en iedereen de baas maar komt dan zelf op een gewelddadige manier aan zijn einde.

Want in de epiloog leren we dat het meest misdadige complot uiteindelijk was opgezet door Stientje de meid samen met Broos de knecht. Samen zullen ze de droom verwezenlijken die boer Jannes én boer Driekus koesterden: de meesters worden van de St. Jans-Paelhoeve.

En dit na een volmaakte misdaad, tenminste... zo denken ze toch.

NOOT

- Om het stuk te doen lukken moet het silhouet van de knecht Broos, wanneer deze in de huid kruipt van boer Jannes, in het half duister identiek zijn aan dit van boer Jannes.
- Voor de geloofwaardigheid van het stuk is het zeer belangrijk dat de dierengeluiden op het gepaste moment en van op de juiste plaats weergegeven worden.
- Het verhaal wordt best gesitueerd in de eerste naoorlogse jaren toen landbouw nog in hoofdzaak handenarbeid was en de grote boeren er knechten en meiden op nahielden. In die periode waren ook leurders en straatzangers een vertrouwd straatbeeld. Kleding en attributen moeten dan ook aan die tijd aangepast worden.
- Enkele kleinere rollen voor heren (bvb straatzangers) kunnen ingevuld worden door dames.

WOORDJE VOORAF

Het stuk “EEN HOED MET BREDE RANDEN” bevat al de ingrediënten voor een spannende thriller. Er worden snode plannen beraamd. In de epiloog komen de toeschouwers pas te weten hoe de vork nu juist aan de steel zat en wie de echte en onverwachte daders zijn.

Toch is het vooral een komisch stuk. De verwarring en misverstanden die ontstaan doordat sommige dieren genoemd zijn naar één van de bewoners op de boerderij, de gevatte uitspraken, de oerdomheid van de knechten en de ontwapenende eenvoud van het simpele Gielke maken van het geheel een humoristisch en grappig spektakel zodat er heel wat afgelachen wordt ondanks de soms dramatische spanning van het verhaal.

E E R S T E   B E D R I J F**Eerste tafereel: Driekus – Liza – Stientje.**

(’s Morgens vroeg op de Paelhoeve. Vroege vogels zingen reeds hun lied. Op het erf kraait een haan. In de stallen loeit een koe. Liza de boerin komt uit de stal. Ze stampet de klompen van haar voeten en ontdoet zich van haar werkschort. Ze doet schoenen aan, wast haar handen in een klaarstaande kom water en bindt zich een propere schort voor. Daarna zet ze tassen (kommen) en de koffiepote op tafel, haalt brood uit de kast en maakt boterhammen klaar. Driekus de boer komt binnen over het erf, ontdoet zich van zijn overjas en zet zich links aan het hoofd van de tafel. Liza schenkt hem een kom koffie in. Terwijl Driekus luid slurpend drinkt, zet ze zich aan het andere eind van de tafel).

DRIEKUS: *(kortaf)* Morgen Liza.

LIZA: *(nors)* Morgen Driekus.

DRIEKUS: ’t Is fris buiten.

LIZA: Dat zal wel.

DRIEKUS: En nog halvelings donker.

LIZA: De dagen zijn flink gekort.

DRIEKUS: Ja. De zomer loopt op zijn laatste benen. *(Een koe loeit.)*
Hoe is ’t met Liza?

LIZA: Ze kan alle dagen kalven.

DRIEKUS: Dat is goed. Uitbreiding van de veestapel is welkom. *(Een koe loeit.)*
Is Anna al gemolken?

LIZA: Waarom vraagt ge dat?

DRIEKUS: Omdat ik dat iedere morgen vraag.

LIZA: ’t Is juist daarom. Ge weet dat dat ’s morgens mijn eerste werk is.

DRIEKUS: ’t Is dus ja?

LIZA: ’t Is zeker ja. Anna is gemolken en Betsy is gemolken en Clara is gemolken en Dora en Emmy en het hele alfabet is gemolken.

DRIEKUS: Dan hebt ge al goed gewerkt.

LIZA: Mina heeft geholpen. Ik kan dat niet alleen.

DRIEKUS: Ja, Mina is een goede werkracht.

LIZA: Maar ze is niet juist in hare kop. Ze heeft precies een vent nodig.

DRIEKUS: Da's toch geen probleem. Venten genoeg op de Paelhoeve.

LIZA: Da's waar. Maar ze vindt knechten te min. Weet ge wat ze daarstraks zei?

DRIEKUS: Hoe kan ik dat weten? Ik was er toch niet bij.

LIZA: "Driekus" zei ze, "dat zou nog iets zijn voor mij".

DRIEKUS: Ze bedoelde toch Driekus het varken.

LIZA: Nee, ze bedoelde Driekus de boer.

**DRIEKUS: Dan is ze helemaal niet juist in hare kop. Ik met een stalmeid ...
allez zeg. (*even stilte*) Ik ben **deze morgen** naar 't weiland geweest aan
de waterkant. De prikkeldraad is versleten.**

LIZA: Dan moet er andere komen.

DRIEKUS: Ja. Dat is werk voor Broos. Ik zal het hem direct zeggen.

(Stientje komt binnen vanuit de slaapvertrekken.)

STIENTJE: Morgen boer...boerin.

DRIEKUS: (*veel vriendelijker*) Morgen Stientje.

LIZA: (*bijtend*) Zijt ge al op? Ge doet niets dan slapen.

STIENTJE: 't Is nog maar halfzeven.

LIZA: Ik ben al van vijf uur in de weer. En dan ligt de meid nog in bed.

DRIEKUS: Jong volk heeft meer slaap nodig.

(Stientje zet zich uiterst links op de bank naast Driekus.)

LIZA: Niet meer dan oud volk. Maar ze zijn veel luier.

STIENTJE: Ik doe mijn werk toch goed.

DRIEKUS: Jazeker Stientje. Liza is met 't verkeerde been uit bed gestapt. Ge moet er niet naar luisteren.

LIZA: Gij moet dat jong volk nog naar de mond praten. Oude zot.

Tweede tafereel: Driekus – Liza – Stientje – Broos – Nelis – Gielke - Mina

*(Broos, Nelis en Mina komen uit de stal. Ze ontdoen zich van hun
blokken en zetten zich op de bank achter de tafel: Nelis naast Stientje,
dan Broos en Mina. Ze nemen even de pet van het hoofd en slaan
vluchtig een kruisteken alvorens ze beginnen te eten.)*

NELIS – BROOS - MINA: Morgen.

DRIEKUS – LIZA - STIENTJE: Morgen.

(Gielke komt uit de stal en doet zijn blokken uit.)

GIELKE: Morgen.

DE ANDEREN: Morgen.

GIELKE: Morgen.

DRIEKUS: *(heel luid)* Morgen!

GIELKE: Morgen.

(Iedereen haalt meewarig de schouders op of schudt het hoofd en eet verder. Gielke wil zich tussen Nelis en Stientje wringen.)

NELIS: Wat doet ge Gielke? Ik zit hier.

GIELKE: Gielke mag naast Stientje zitten.

STIENTJE: Ja zeker Gielke, gij zijt mijn vriend. Gij moogt naast mij zitten.

NELIS: En ik dan? Ben ik uw vriend niet?

STIENTJE: Jawel Nelis. Maar ge kent ons Gielke toch.

NELIS: Ik wil ook naast u zitten.

DRIEKUS: Stientje zit tussen mij en Gielke.

GIELKE: Stientje zit tussen mij en Gielke.

NELIS: Gielke mag hier ook alles.

DRIEKUS: Mond toe en eten. 't Werk wacht.

GIELKE: Mond toe en eten. 't Werk wacht.

NELIS: Ik zit ook graag naast een vrouwmens.

DRIEKUS: Zet u dan naast Mina. Die zou niet liever willen, hè Mina?

MINA: Nee, ik wil dat niet. Nelis loopt mij al de ganse dag voor mijn voeten.

DRIEKUS: Zet u dan naast Liza. Dat is een vrouwmens in de fleur van haar leven.
En nog jonkvrouw.

LIZA: Driekus! Pas op wat dat ge zegt.

NELIS: Niet horen boerin. Dat zou ik zelfs niet durven.

DRIEKUS: Waarom niet Nelis? Gij zijt een sterke boerenvent. En Liza is een stevig boerenwif.

LIZA: Driekus hou op of ik ben weg.

DRIEKUS: Als ge weet waar naartoe, salu en de kost.

LIZA: Zijt maar blij dat ge mij nog hebt. Of ge kunt uw potteke zelf koken.

DRIEKUS: (*zakelijk*) 't Is al goed. Broos er is werk aan de winkel.

BROOS: Ja boer. Aan welke winkel boer?

DRIEKUS: Aan uwe winkel kieken. De prikkeldraad aan de waterkant moet vervangen worden.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met andere draad verdomme. Gielke gaat mee om te helpen.

GIELKE: Gielke gaat mee om te helpen.

DRIEKUS: En daarna kunt ge de achterliggende akker omploegen.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met paard en ploeg verdomme. Met wat anders?

BROOS: Ik zou het niet weten boer. Wie moet ik inspannen?

DRIEKUS: Span Jules maar in.

BROOS: En als Jules niet wil trekken?

DRIEKUS: Dan trekt ge maar zelf.

GIELKE: Dan trekt ge maar zelf.

BROOS: Ja maar boer, dat gaat niet. Wie houdt de ploeg dan vast? Gielke is niet sterk genoeg.

GIELKE: Gielke is niet sterk genoeg.

DRIEKUS: Pummel! Span Jules voor de ploeg. En als hij niet wil trekken slaat ge hem op zijn kont.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: (*slaat met de platte hand op tafel*) Met de platte hand verdomme.

GIELKE: (*imiteert de boer*) Met de platte hand verdomme.

BROOS: Ja maar boer, dat gaat niet. Wie houdt de ploeg dan vast. Gielke is niet sterk genoeg.

GIELKE: Gielke is niet sterk genoeg.

DRIEKUS: (*dreigend*) Broos hou op met uw gezever en vertrek. Of ik laat u de hele beerput leeg dragen.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met uwe soeplepel als ge niet maakt dat ge wegkomt.

BROOS: Ja maar boer, dat gaat niet. Hoe moet ik straks mijn soep dan eten?

DRIEKUS: (*staat halvelings recht en steunt met beide armen op de tafel*) Broos verdomme, zwijg en maak dat ge vanonder mijn ogen komt. Of ge zult helemaal geen soep meer moeten eten. Verstaan?

BROOS: Ja boer. Verstaan boer. Ik ben al weg boer. (*Staat recht om te vertrekken.*)

STIENTJE: Ja Broos? En met wat?

BROOS: Met ploeg en paard en prikkeldraad. Amai dat is veel. Als ik maar niets vergeet.

(*Broos scharrelt nog een stuk brood van de tafel en vertrekt haastig naar de stal.*)

DRIEKUS: En gij Nelis en Mina, gij kent uw werk?

NELIS: Ja zeker boer.

DRIEKUS: De stallen uitmesten en de beesten verzorgen.

NELIS: Komt in orde boer. Aan Driekus zijn kot was ik al begonnen.

DRIEKUS: Ja dat riek ik.

NELIS: En bij Anna en Betsy en Clara en Dora en Emmy maken we de vloer zo proper dat ge er kunt op eten hè Mina.

MINA: Gij toch liever dan ik.

DRIEKUS: Allee, vooruit met de geit. Ingerukt!

GIELKE: Vooruit met de geit. Ingerukt!

(*Nelis en Gielke staan recht, steken hun klompen aan en gaan naar de stal. Stientje vertrekt naar de bijkeuken.*)

Derde tafereel: Driekus – Liza

(Zodra de knechten en de meid weg zijn ruimt Liza de tafel af. De tas van Driekus laat ze staan).

LIZA: Dat had ge niet mogen zeggen.

DRIEKUS: Wat?

LIZA: Wat ge gezegd hebt van mij. Tegen Nelis.

DRIEKUS: *(spottend)* Maar Nelis is toch een ferme vent.

LIZA: Die tussen de varkens leeft en bij de koeien slaapt. Ik kan wel wat anders krijgen.

DRIEKUS: Daar heb ik nog niet veel van gezien. Ge zijt al vijftig. En ik heb het mansvolk nog nooit achter uw rokken zien lopen.

LIZA: Omdat ik nooit moeite gedaan heb.

DRIEKUS: En zonder moeite zal het u zeker nooit lukken.

LIZA: Pas maar op. Misschien nog rapper dan ge denkt.

DRIEKUS: Holala, mijn zuster loopt toch zeker niet op vrijersvoeten?

LIZA: Wat zou het, zot. Daarbij, dat zou alleen maar problemen geven.

DRIEKUS: Voor mij moet ge het nochtans niet laten.

LIZA: Nee? Wat zoudt gij aanvangen zonder mij?

DRIEKUS: Ge weet maar nooit. Misschien zou ik ook nog trouwen.

LIZA: Trouwen? Gij? En met wie? Ge zijt er al zestig. En ik heb hier nog nooit een vrouwmens gezien om met u het bed te delen.

DRIEKUS: Omdat ik dat nooit gewild heb met u hier in huis. Kunt gij u dat voorstellen: twee boerinnen op één boerderij? Ge zoudt vechten als twee honden voor hetzelfde been.

LIZA: Nu is 't zeker nog mijn schuld?

DRIEKUS: 't Is zeker uw schuld. Als gij hier uitgetrouwd waart met een flinke boer dan liep er nu een andere boerin rond op het erf.

LIZA: Ik hier uittrouwen? Vertrekken wilt ge zeggen. Nooit! Vergeet maar niet dat de helft van de boerderij van mij is.

DRIEKUS: Daarover hadden we kunnen praten. Ik had u toch kunnen uitkopen.

LIZA: Dat zegt ge nu. Maar ik weet wel beter. Er zijn niet veel wijven die van 's morgens vroeg tot 's avonds laat op een boerderij willen wroeten. Alleen ik. Ik ben daarvoor nog stom genoeg. En daar hebt gij altijd van

geprofiteerd. Want gij hebt er nooit één kunnen krijgen. En nu is uw tijd voorbij, afgeleefde boer. En voor mij is het misschien ook al te laat.

(Liza neemt de tassen en gaat naar de bijkeuken.)

Vierde tafereel: Driekus

(Driekus is nu alleen en spreekt luidop tegen zichzelf.)

DRIEKUS: Amai zeg, die is precies door een horzel gestoken. Maar ze kan gelijk hebben. Liza heeft altijd goed voor mij gezorgd : op tijd mijn eten op tafel, mijn hemden gewassen en gestreken, een plooi in mijn 's zondagse broek, mijn sokken gestopt. En tussendoor heeft ze nog hard meegewerkt op de boerderij. *(Terwijl Driekus verder tegen zichzelf praat wandelt hij rond de tafel en zet zich neer in de zetel voor de kachel.)* Misschien heb ik mij altijd te veel op haar verlaten. En daarom nooit een vrouw gezocht. Alhoewel ik dikwijls goesting heb gehad om mijn voeten aan wat anders te verwarmen dan aan een waterkruik. Voor mijn part had zij gerust mogen trouwen en hier weggaan. Maar dat heeft ze nooit gewild. De boerderij is voor de helft haar eigendom. Die zal ze nooit achterlaten. Ik had haar nochtans voor een schappelijke prijs kunnen uitkopen. En dan hadden we ieder onze eigen weg kunnen gaan. Maar nu is het daarvoor te laat. Tenminste dat zegt zij. En voor haar zal dat zo wel zijn. *(Driekus staat recht.)* Maar voor mij niet verdomme. Zo lang ik leef is er niets te laat. Ik zal haar eens laten zien dat boer Driekus van de Paelhoeve nog gemakkelijk aan een vrouwmens geraakt. En dan moet zij maar ophoepelen. Gemakkelijk aan een vrouwmens geraken? Dat is rap gezegd Maar hoe? Ik kom niet verder dan 's zondags in de kerk en voor de rest zit ik op mijn akkers of in de stal. Maar misschien? Dat is het. Een huwelijksaanzoek aan een trouwlustige boerenjonkvrouw. In het "Boerenbelang". Ge weet maar nooit of er nergens geen gewillig kieken zit te wachten op een vurige haan.

(Op het erf beginnen de kippen te kakelen.)

Ik ga er direct werk van maken. *(Driekus neemt zijn bril van de schouw en giet zich een tas koffie in. Hij haalt pen, inkt en papier uit de vitrinekast en zet zich achter de tafel. Hij drinkt nog een slok en begint te schrijven.)* "Knappe sterke boer... zestig jaar en vrijgezel... bemiddeld en ongehuwd. *(De koe loeit)* Ja Liza, dat is misschien wat overdreven. "Flinke boer"... dat klinkt al beter..."zestig jaar en vrijgezel... bemiddeld en ongehuwd". Vrijgezel en ongehuwd, dat is verdorie twee keer hetzelfde. En bemiddeld? Dat moeten ze niet weten. Ze gaan op mijn geld afkomen. Streep... eruit. "Flinke boer... zestig jaar ... ongehuwd... zoekt boerenwif". Boerenwif... daar moet nog iets bijkomen. Ze mag wat mals zijn zonder al te veel knoken. 't Lijf mag ook iets hebben. *(De hengst hinnikt.)* Is 't niet waar Nelis? En katholiek moet ze ook zijn. De pastoor zal ons anders nooit willen trouwen. "Zoekt katholiek mollig boerenwif... met twee handen aan haar lijf". Dat klinkt schoon en het rijmt nog ook. "Voor huwelijk... leeftijd geen bezwaar... geheimhouding verzekerd. Boer Driekus – Paelhoeve". Voila, dat is 't.

(Driekus plooit de brief dicht, steekt hem in een briefomslag en schrijft het adres.) "Aan het Boerenbelang". *(Driekus plakt de briefomslag dicht wat hem niet zo goed lukt.)* Nu stiekem laten wegbrengen door Stientje. Zodat Liza er niet achterkomt. En dan maar afwachten.

(Driekus drinkt zijn koffie leeg, staat recht en bergt het schrijfgierief terug op in de kast. Mina komt naar binnen uit de stal.)

MINA: Boer mag ik binnenkomen?

DRIEKUS: Jazeker Mina, scheelt er iets.

MINA: Nee, eigenlijk niet. Maar ik zou u iets willen vragen.

DRIEKUS: Vraag maar op, ik luister. Maar gene opslag hè want daarvoor moet ge bij ons Liza zijn.

MINA: Neenee, ik wil zeggen dat ik u zie zitten.

DRIEKUS: Gij kunt mij niet zien zitten Mina want ik sta recht. Hier vlak voor u zie, in levende lijve. Dat ziet ge toch.

MINA: Gij verstaat mij niet. Ik wil weten of gij misschien hetzelfde voelt als ik.

DRIEKUS: Dat zou kunnen Mina, dat zou kunnen. Want ik voel mijn vingers kriebelen om aan 't werk te vliegen. En ik denk dat gij dat ook voelt. Is 't niet waar Mina?

MINA: Gij houdt mij voor de zot gij. Maar ik heb het al begrepen. Salu! *(loopt af naar de stal)*

DRIEKUS: Daar ben ik blij om Mina. Salu! *(als Mina weg is)* Maak dat mee zeg. Nu krijg ik al een aanzoek nog voor mijne brief vertrokken is. Moest Mina een ferm boerenwif zijn in plaats van een stalmeid dan moest ik mijne brief niet eens versturen. *(Driekus gaat naar de deur van de bijkeuken, opent deze en roept heel luid.)* Stientje!... Stientjeeeee!!!!

Vijfde tafereel: Driekus – Stientje.

(Stientje komt uit de bijkeuken.)

STIENTJE: Heeft de boer mij geroepen?

DRIEKUS: *(heel vriendelijk)* Ja Stientje, de boer heeft u geroepen. Zoudt gij voor mij iets willen doen?

STIENTJE: *(koket)* Natuurlijk boer. Stientje doet voor u alles wat ge maar vraagt.

DRIEKUS: Dat is braaf Stientje. Wilt gij deze brief gaan afgeven bij het Boerenbelang? Maar zonder dat iemand het weet.

STIENTJE: De boer heeft toch geen geheimen?

DRIEKUS: Geen echte geheimen Stientje. Maar toch, voorlopig moet niemand dat weten. En zeker Liza niet. Goed begrepen?

STIENTJE: Komt in orde boer. Ik zeg tegen de boerin dat ik boodschappen ga doen. Ik neem uw brief mee. En zo weet ze nergens van. Goed zo?

DRIEKUS: Heel goed zo, Stientje. Ge zijt een lief meisje.

STIENTJE: Meent ge dat?

DRIEKUS: Natuurlijk meen ik dat. De jonge gast die u aan de haak slaat is te benijden.

STIENTJE: En als nu geen enkele jonge gast zijn hengel naar mij uitgooit?

DRIEKUS: Wacht maar Stientje. Op ieder potteke past een deksel. Ik durf wedden dat Broos en Nelis maar een knipoogje nodig hebben.

STIENTJE: Bah... boerenknechten.

DRIEKUS: En die zijn niet goed genoeg voor ons Stientje.

STIENTJE: Dat zeg ik niet. Maar mijn potteke heeft toch liever een deksel dat niet naar de mesthoop riekt.

DRIEKUS: Stientje gij kunt toch wat zeggen. Ik ga nu eerst eens kijken in de stallen . En dan ga ik naar het veld. Zorgt gij maar goed voor mijne brief.

STIENTJE: Dat zal ik zeker doen boer. Ge moogt gerust zijn boer.

(Driekus neemt zijn overjas en gaat naar de stallen.)

Zesde tafereel: Stientje.

STIENTJE: Boer Driekus is zo koud als een kikker. Altijd maar werken en nooit tijd voor wat plezier. En nu schrijft hij ineens een brief. Dat is tegen zijn gewoonte. En 't schoonste van al, de boerin mag het niet weten. Wat zou daar kunnen instaan? Bah, ik heb er geen zaken mee. Ik zal hem maar wegbrengen. *(Stientje gaat naar de deur die op het erf uitgeeft, aarzelt even en houdt de brief voor het raam tegen het licht.)* Ik ben toch wel heel nieuwsgierig. *(Ze prutst even aan de brief.)* Hij is slecht dichtgeplakt. Ik kan hem zo open krijgen. Zou ik hem lezen? Nee ik doe het niet. Dat past niet. *(Stientje gaat naar buiten maar keert onmiddellijk terug Ze haalt de brief uit de briefomslag en zet zich vooraan in de zetel.)* Ik lees hem toch. Maar ik zal aan niemand zeggen wat erin staat. *(Ze steekt twee vingers omhoog in V-vorm)* Dat zweer ik. *(Stientje begint de brief te lezen en schiet in een onbedaarlijke lach.)* 't Is niet waar hè. 't is niet waar. De boer wil ook graag een potteke dekken. Luister: "Flinke boer"... dat is hij... "zestig jaar ongehuwd" ... hoe heeft hij het zo lang kunnen uithouden... "zoekt kat" ... *(lachen)*... "zoekt katholiek

mollig boerenwif... met handen aan haar lijf". (*giert van het lachen*)
 "voor huwelijk... leeftijd geen bezwaar, geheimhouding verzekerd".
 Geen wonder dat de boerin dit niet mag weten. En ik die dacht dat de boer zo koud is als een kikker. 't Is voorzeker 't oud zot dat naar boven komt. Zo een schone brief verdient een antwoord. Ik zal zijn hart eens sneller doen kloppen. En hem kriebels bezorgen in zijn bloed.
 (*Stientje neemt pen en papier, zet zich achter de tafel en schrijft.*)
 "Ik ben een kat"...(*lachen*) ... "Ik ben een katholiek mollig boerenwif met twee handen aan mijn lijf: één aan de linkerkant en één aan de rechterkant". (*lachen*)..."Wil huwen met flinke boer, zestig jaar ongehuwd". Ziezo, die gaat nogal eens verschieten. (*Stientje steekt de brief in een briefomslag en schrijft het adres.*) "Aan boer Driekus van de Paelhoeve". (*Stientje plakt haar brief dicht, scheurt de brief van Driekus in stukken en werpt hem in de kachel.*) Boerenbelang, daar gaat de brief van de boer. Boer, uw mollig boerenwif komt eraan. Pak ze vast. Geheimhouding verzekerd.
 (*Stientje vertrekt rechts over het erf. Ze laat de deur open.*)

Zevende tafereel: Jannes – Liza.

(*De hond blaft. Liza komt uit de bijkeuken met aardappelen en een emmer met water. Ze zet zich achter de tafel met de rug naar de deur en begint in gedachten verzonken de aardappelen te schillen. Boer Jannes komt heel stil binnen van op het erf Hij draagt een hoed met brede randen. Hij sluipt tot achter Liza en slaat zijn handen voor haar gezicht.*)

JANNES: (*heel flauw*) Wie is het?

LIZA: Jannes verdomme!

JANNES: Nee, niet Jannes Verdomme. Maar boer Jannes van het Sint-Janshof.

LIZA: (*duwt verschrikt de handen van Jannes weg*) Jannes jong wat doet ge toch? Driekus moest dat zien.

JANNES: En dan? Dat is toch geen zonde. Wij zijn twee gezonde mensen en allebei niet getrouwd.

LIZA: Dat wel. Maar de boer zou kunnen denken dat er iets is tussen ons.

JANNES: En is dat niet zo?

LIZA: Wat wilt ge zeggen?

JANNES: (*zet zich rechts naast Liza*) Weet ge Liza, ik ben bijna veertig. En ik ben het beu om alleen te zijn. En gij, gij zijt verdorie een prachtig boerenvrouwmens. En nu had ik gedacht dat ik en gij... of beter gij en ik...Wat denkt ge daarvan?

LIZA: (*Liza is zichtbaar aangedaan en slaakt voortdurend diepe zuchten. Ze staat recht en gaat achter Jannes door naar de kachel. Jannes verliest haar geen ogenblik uit het oog.*)Jannes, ik durf het bijna niet zeggen. Maar ik

denk ook heel dikwijls aan u. Maar dat kan toch niet. Ik ben toch veel te oud voor u. Al vijftig en...

JANNES: *(staat eveneens recht, komt tot bij Liza en spreekt flemerig.)* Maar dat zoudt ge u niet nageven Liza.

LIZA: Maar de boer! Driekus. Hij gaat dat nooit willen. Die gaat mij uitlachen voor zottin. Omdat hij mij niet kan missen. Soms ben ik razend kwaad op onze Driekus. Dan zou ik willen dat hij... dat onze Driekus... dood was. Ja dat zou ik soms willen.

JANNES: En dat zou nog goed uitkomen ook.

LIZA: Hoezo?

JANNES: Hebt ge al eens goed nagedacht Liza? Het Sint-Janshof en de Paelhoeve grenzen aan mekaar. Als die zouden samensmelten. Honderd negenentwintig hectaren waarvan negenennegentig mals weiland. En de rest allemaal van de beste akkergrond.

LIZA: Is het daarvoor dat ge mij wilt hebben?

JANNES: Nee Liza, dat zeker niet. Dat viel me zo maar te binnen. Maar stel u eens voor, de grootste boerenwinning van uren in de omtrek. Met honderde koebeesten. Zegt u dat niets: de Sint-Jans –Paelhoeve.

LIZA: Jawel Jannes. Maar Driekus zal dat nooit willen. Hij wil eerder 'mij' uitkopen. Zodat alles van hem is. Daarstraks heeft hij het nog gezegd.

JANNES: Nooit doen Liza, nooit ofte nooit. Hem uitkopen, dat moet ge doen.

LIZA: Dan kent ge onze Driekus nog niet. De Paelhoeve dat is heel zijn leven.

JANNES: Maar ook uw leven. En binnenkort ons leven. Driekus moet verkopen of...

LIZA: Of wat?

JANNES: Weg!

LIZA: Hoe weg?

JANNES: *Kèèèèèèck. (Jannes maakt een gebaar met de vlakke hand rond de keel ten teken van 'kopke kleiner')*

LIZA: Gij zijt zot gij.

JANNES: Maar niet zo zot als gij wel denkt. Als Driekus er niet meer is maak ik van u de rijkste boerin van heel het land. De mensen zullen naar u opkijken.

LIZA: Gij kunt zo schoon praten gij. Gij zoudt een mens zover krijgen dat hij het zou doen.

JANNES: Awel, doe het dan. Neemt uw lot zelf in handen. Ge zult het u nooit beklagen.

LIZA: Gij hebt goed praten gij. Maar zelfs al zou ik het willen, ik zou het nooit durven. Aan zoiets wil ik mijn handen niet vuilmaken.

JANNES: Maar gij moet dat zelf niet doen. Gij moet dat door iemand anders laten doen. Dan blijven uw handen (*pollekes*) proper.

LIZA: Iemand anders? Ik zou niet weten wie.

JANNES: Probeer één van de knechten zijne kop zo zot te maken dat hij het doet voor u.

LIZA: Hoe moet ik zoiets doen?

JANNES: Gij zijt toch een vrouw. Of niet soms? Gebruik uw vrouwelijke charmes. Een mens is zwak. En eenzame mensen zijn tot alles in staat.

LIZA: Dat weet ik. Want ik zou het gemakkelijk durven. Voor u. Maar 't is zo verschrikkelijk.

JANNES: En alleen blijven met die oude grommelpot? Die u van 's morgens vroeg tot 's avonds laat doet wroeten gelijk een slavin. En u dan nog voor de zot houdt. Is dat beter misschien?

LIZA: Nee dat niet. Maar 't andere is zo erg. Moet dat nu echt? We kunnen toch ook...

JANNES: Nee, dat kunnen we niet. 't Is alles of niets. Te nemen of te laten. Ik kom straks terug om te horen wat ge er van denkt.

(Jannes vertrekt over het erf, van in de deur nagekeken door Liza De hond blaft.)

Achtste tafereel: Liza – Nelis

(Terwijl Liza nog in de deuropening staat en Jannes nakijkt komt Nelis uit de stal. Zodra de hond ophoudt met blaffen spreekt hij de boerin aan.)

NELIS: Hei boerin.

LIZA: *(draait zich om en komt naar binnen)* Ha Nelis. Scheelt er iets jong?

NELIS: Ik heb dorst. Mag ik eens komen drinken?

LIZA: Kom maar binnen jong. Daar is nog koffie op de pot.

(Nelis komt schoorvoetend naar binnen en zet zich op de bank. Liza giet een kom koffie in en zet ze voor Nelis neer.)

LIZA: Hier zie Nelis, drink maar eens goed.

(Nelis houdt de kom met beide handen vast en drinkt gulzig en slurpend.)

LIZA: Hebt ge zo hard gewerkt dat ge al moet drinken?

NELIS: Ja boerin, ik heb Driekus uitgemest. En Nelis geroskamd zo hard ik maar kon. Ge moet hem eens zien blinken, de fiere stinker.

LIZA: Ja Nelis is een prachtdier.

NELIS: Dat moogt ge zeggen boerin. Nelis is de schoonste dekhengst die ik ooit gezien heb. Zijt maar zeker dat de merries daar plezier aan beleven.

LIZA: Dat kan ik mij voorstellen Nelis.

NELIS: Echt waar boerin? Kunt gij u dat voorstellen?

LIZA: Ik wil zeggen, ik probeer mij dat voor te stellen. Ik ben wel niet getrouwd maar een mens is en blijft toch maar een mens. En kunt ge geloven dat ik soms jaloers ben op die merries.

NELIS: Wablief? Gij jaloers op die merries? Maar boerin, dat bestaat toch niet.

LIZA: En toch is het zo Nelis. Toch wel jong.

NELIS: Boerin zet dat maar rap uit uwe kop. Gij en Nelis de dekhengst? Dat gaat immers niet.

(Liza zet zich naast Nelis op de bank en wordt zeer opdringerig. Nelis kruipt angstig weg over de bank.)

LIZA: *(vleiend)* En als Nelis de knecht nu eens de plaats zou innemen van Nelis de dekhengst. Wat zegt ge daarvan?

NELIS: *(staat recht)* Wablief? Ik voor dekhengst spelen? Dat gaan de merries nooit willen. En ik ook niet.

LIZA: *(eveneens recht)* Maar versta mij toch eens idioot. Ik bedoel als Nelis de knecht nu eens dekhengst zou spelen voor Liza.

NELIS: Voor Liza? Zijt gij zot! Nooit verdomme! Gij weet niet wat ge vraagt gij.

LIZA: *(kwaad)* Vindt gij dat dan zo erg?

NELIS: Dat zou niet kunnen zeker. Ik durf zelfs wedden dat Nelis de dekhengst zijn neus ook zou ophalen voor Liza de koe.

LIZA: Stommerik! Ik heb het niet over Liza de koe maar over Liza de boerin. Over mij.

NELIS: *(totaal uit zijn lood geslagen)* Wablief ?

LIZA: Ja zeker.

NELIS: Gij wilt zeggen?

LIZA: Dat wil ik zeggen.

NELIS: Dat Nelis de knecht?

LIZA: Ja.

NELIS: En Liza de boerin?

LIZA: Zo is 't.

NELIS: Ja maar, dat zijn ik en gij verdomme.

LIZA: Ja dat zijn gij en ik verdomme.

NELIS: Dat meent ge niet. *(Nelis wil haastig terug naar de stal maar Liza houdt hem tegen.)*

LIZA: Toch wel Nelis. Ik meen dat wel.

NELIS: Maar wat zal de boer daar van zeggen?

LIZA: De boer mag dat niet weten.

NELIS: Ja maar... vroeg of laat...

LIZA: Daar durf ik niet aan denken. Hij mag het nooit weten, hoort ge dat. Nooit.

NELIS: Hoe gaan we dat aan boord leggen?

LIZA: Heel simpel. 's Avonds als iedereen slaapt komt ge stilletjes uit de stal. En ge loopt op de tippen van uw tenen naar mijn kamer. Ik zal de deur wel openlaten.

NELIS: Boerin ik kan het bijna niet geloven. Ik ben gewend om bij de beesten te slapen op een strozak in de stal. En nu mag ik tussen de frisse lakens bij de boerin in bed. Daar is mijn verstand te klein voor.

LIZA: Ja Nelis dat is een heel verandering hè.

NELIS: Als ge dat maar weet. Maar gij zult er geen spijt van krijgen. Ik zal mijn werk zo goed doen dat zelfs Nelis de dekhengst er nog een punt kan aan zuigen. *(grove lach)*

LIZA: Kalm aan jong. Zo ver zijn we nog niet. Want er is misschien wel een heel klein probleem.

NELIS: Een probleem boerin? Wat dan?

LIZA: De geur Nelis, de geur jong.

NELIS: Denkt ge dat het zo erg is?

LIZA: Ja, ik vrees dat het zo erg is.

NELIS: Dat wist ik niet. Maar dat zal wel wennen zeker?

LIZA: Natuurlijk went dat. Maar in 't begin zullen we er toch iets moeten aan doen.

NELIS: Dat zal niet nodig zijn boerin. Ik zal er wel tegen kunnen.

LIZA: Gij lelijke lompe boerenknecht. Gij zijt gewoon van bij de koeien in de stal te slapen en...

NELIS: 't Is juist daarom dat ik wat geur kan verdragen.

LIZA: Is 't goed ja! Mij zo voor de zot houden.

NELIS: Dat moogt ge niet zeggen boerin. Zoiets zou ik nooit doen. Integendeel, nu ik bij u in bed mag kruipen zou ik alles doen. Alles behalve de boerin voor de zot houden.

LIZA: Is dat zo Nelis? Zoudt ge echt alles voor mij doen? Alles wat ik u vraag?

NELIS: Ja boerin, dat zweer ik. Alles. De boerin hoeft het maar te zeggen en 't is zo (*vingerknip*) gebeurd.

LIZA: Wel Nelis, één ding zou ik u willen vragen.

NELIS: En dat is?

LIZA: Maar zwijgen hè.

NELIS: Als een graf.

LIZA: 't Is maar dat ik wil zeker spelen. Zoudt ge voor mij...

NELIS: Dat zal ik doen.

LIZA: Maar wacht een beetje. Ge weet nog niet wat.

NELIS: Dat speelt geen rol. Ik doe het toch.

LIZA: Zoudt ge voor mij... Driekus.... kèèèèch.

(Liza maakt met de vlakke hand rond haar keel een gebaar van 'kop af'.)

NELIS: (*stomverbaasd*) Driekus??? Kèèèèch (*zelfde gebaar*)

LIZA: Ja... kèèèèch. (*Liza maakt nogmaals hetzelfde gebaar en spreekt dan koud en afgemeten*) Driekus moet dood. Ik wil dat ge hem een kopke kleiner maakt.

NELIS: Dat meent de boerin toch niet.

LIZA: Dat meent de boerin toch wel.

NELIS: Moet dat nu echt?

LIZA: Dat moet echt. Maar gij durft dat zeker niet, bange schijter?

NELIS: (*heftig*) Ik durf dat gemakkelijk. (*weifelend*) Maar Driekus, ik vind het zo erg voor hem. Hij kan er toch niks aan doen dat gij 'per force' met mij in 't bed wilt duiken.

LIZA: 't Is te nemen of te laten. Met Driekus op uwe strozak in de stal. Of zonder Driekus met mij in 't bed.

NELIS: Boerin, ik ben maar een simpele duts. En ik zeg de dingen zoals ze in mijne kop komen. 't Is tegen mijn hart. Maar als het niet anders kan moet Driekus er aan geloven. Ik zal het doen.

LIZA: Dat is goed Nelis. Ge zult er geen spijt van krijgen jong. Maar het moet heel stilletjes gebeuren. Dat niemand het hoort.

NELIS: Zijt maar gerust boerin. Hij zal geen kik geven.

LIZA: En hij mag ook geen pijn hebben.

NELIS: Geen kik en geen pijn. Nelis kent zijn werk. Ik ga stilletjes achter hem staan. En dan klopt ik hem onverwacht met een zware hamer op zijne kop. En nog voor hij de grond raakt is zijn pijp al doorgesneden.

LIZA: (*vol afschuw*) Zwijg, ik moet dat allemaal niet weten. 't Is gelijk hoe ge het doet. Als hij maar dood is. En zonder geschreeuw of pijn.

NELIS: Komt in orde boerin. Ik maak er korte metten mee. 't Is al bijna gebeurd.

LIZA: Wat? Nu direct al?

NELIS: Natuurlijk, van uitstel komt afstel. En als hij dan toch dood moet, dan moet hij maar dood. Hoe rapper hoe liever. Dan moet ge er al geen eten meer insteken.

LIZA: Gij lelijke sadist! En durf tegen niemand te zeggen dat ik erom gevraagd heb.

NELIS: Boerin, Nelis is niet slim maar hij kent zijn vak. Hij weet wat moet en wat niet mag. Zijt dus maar gerust. En hou u gereed voor deze avond.

LIZA: Voor deze avond? Voor wat dan wel?

NELIS: Awel, voor wat we afgesproken hebben. Bij u in 't bed.

LIZA: Ach ja, natuurlijk. Bij mij in 't bed.

NELIS: Ik voel mij al in vorm komen. Ge gaat wat beleven zulle. De deur dus zeker openlaten. Niet vergeten hè... mijn heet wijveke.

LIZA: (*woedend*) Durf mij nooit meer 'mijn heet wijveke' noemen. (*zachter*) Iemand zou het kunnen horen. En dat is nu heel gevaarlijk. En ge moogt gerust zijn. Ik zal de deur wel openlaten.

NELIS: Dat is goed zulle. En van die geur niets van aan trekken. Ik kan tegen een stoot.

(Nelis gaat naar de stal. De hond blaft.)

LIZA: Viezerik, wat denkt ge wel. Ik slaap nog liever met een hond vol vlooiën dan met zo 'n stinkende stalknecht. Als 't niet was voor mijne Jannes, ik zou er nog niet eens aan denken.

Negende tafereel: Liza – Jannes.

(Boer Jannes komt binnen over het erf. Hij draagt zijn hoed met brede randen.)

LIZA: Ha, daar zijt ge. Als ge van de duivel spreekt ziet ge zijne staart.

JANNES: Ziet ge ergens een staart?

LIZA: Nee, gene staart maar wel een duivel.

JANNES: Een duivel? Waar dan wel?

LIZA: (*grijpt Jannes vast*) Hier dan wel. Gij zijt mijn duivel. Gij brengt mij van mijn verstand. Door u ben ik tot de ergste dingen in staat. En 't is gelukt Jannes. 't Is bijna zover.

JANNES: Hoe ver?

LIZA: Wel... Driekus... kèèèèch. (*gekend gebaar*) Ik heb Nelis zijn kop zo zot gekregen. Hij doet het. En 't gaat direct gebeuren.

JANNES: Wat? Direct? Nu direct al? Maar dan moeten we allebei een alibi hebben.

LIZA: Een ali wat?

JANNES: Nee een alibi. Ik trek er vandoor, trekt gij uwe plan.

LIZA: Welk plan? Ik heb geen plan.

JANNES: Zorg dat ge niet alleen blijft. Dan kunnen ze nooit zeggen dat gij het gedaan hebt. Waar is Stientje?

LIZA: Aan 't boteren op de watersteen, denk ik.

JANNES: Boteren op de watersteen of wateren op de botersteen, 't speelt allemaal gene rol. Zorg dat ge bij haar blijft tot alles voorbij is.

LIZA: Jannes, ik ben zo bang. Wat moet ik doen? En deze avond komt Nelis zijn beloning halen. Bij mij in 't bed. Dat heb ik hem beloofd. Hoe gaat dat aflopen.

JANNES: Wablief? Nelis? De knecht die genoemd is naar de dekhengst?

LIZA: Nee, andersom.

JANNES: En die bij u in 't bed? Maar mens toch, zijt ge zot!

LIZA: Gij hebt mij zo zot gemaakt gij. (*Liza neemt een sleutel van de schouw.*)
Hier zie, hier is een sleutel. Dan kunt ge binnen langs de stal. Kom deze avond eens kijken bij mij op de kamer. Als ge kunt.

JANNES: Dat is veel te gevaarlijk. Sluit u op zodat Nelis niet bij u kan. Want dan staat er u wat te wahten, holala. Misschien kom ik even luisteren aan de deur of alles in orde is. Misschien. Maar morgen kom ik zeker. (*vals medelevend veinzend*) Om u mijn innig medeleven te betuigen bij het spijtig overlijden van uw dierbare broeder Driekus. En dan ben ik... zijn wij de meesters op de Paelhoeve.

(Jannes vertrekt over het erf, achternagekeken door Liza. De hond blaft. Liza gaat naar de bijkeuken.)

Tiende tafereel: Jantje Farazijn en Katarijn

(De hond blaft. Jantje Farazijn en Katarijn komen binnen over het erf. Hij is een typische leurder, eenvoudig gekleed met hoed en halsdoek. Hij draagt een wandelstok en een valies. Zij is even sober gekleed en draagt een pak in zwartestof op de rug. Terwijl Jantje zijn tekst afdreunt en zijn koopwaar toont speurt Katarijn rond in huis.)

JANTJE: Hallo, hallo, Jan Farazijn,
de vriend van groot, de vriend van klein
komt even bij u binnenlopen
om zijn rommel te verkopen.
Olie, zalfjes, drankjes, pillen
voor allen die ze slikken willen.
Ook al zult ge niet genezen
voor de dood moet ge niet vrezen.
Nestels, blink en onderbroeken,
sokken, zeep en mooie doeken
om uw lijf en hoofd te tooien.
Ja, zelfs kammen voor de vlooiën
en vergif voor rat en muis.....

KATARIJN: Verdorie... hier is niemand thuis.

JANTJE: Dan kan ik best mijn adem sparen,
Hier valt toch niets te vergaren.
En liever dan hier rond te hangen...

KATARIJN: Gaan w'in de schuur een uiltje vangen.
En later onze waar aanbieden.

JANTJE: Gegroet, gij onzichtbare lieden.

(Jantje en Katarijn hebben intussen hun koopwaar ingepakt, zij maken een diepe buiging naar de onzichtbare lieden en gaan naar de stal.)

Elfde tafereel: Liza – Nelis – Broos- de straatzangers

LIZA: *(opent voorzichtig de deur van de bijkeuken)* Zou het al gebeurd zijn?

(Liza komt heel stil de huiskamer in en schuifelt naar de staldeur. Nelis komt uit de stal. Hij draagt een schotel, bedekt met een doek. Liza deinst verschrikt achteruit.)

NELIS: Ziezo boerin, ik heb het hem gelapt. Driekus is een kopke kleiner.

LIZA: Driekus dood. Nu al. Ocharme de sukkelaar. Dat pakt mij nu toch. *(Liza neemt haar zakdoek en huilt. Ze spreekt tussen haar tranen door.)* Gij zijt toch wel heel zeker?

NELIS: *(begrijpt niet veel van de zaak)* Ik ben zeker heel zeker. Maar ik wist dat gij zou twijfelen. En daarom heb ik hem meegebracht.

LIZA: Wie, Driekus?

NELIS: Nee, zijne kop. Hier zie. Voor u.

LIZA: *(vol afgrijzen)* Is dat de kop van Driekus?

NELIS: De mijne is 't in alle geval niet.

LIZA: Foei!!! Weg ermee!!!Ik wil er niets mee te maken hebben.

NELIS: De boerin moet niet bang zijn. Hij heeft zijn oogskes schoon toe. En er ligt gelijk als een glimlach op zijn lippen.

LIZA: Nelis zwijg. In Gods naam. En weg ermee.

NELIS: Maar boerin dat is uwe kop. 't Is te zeggen de kop van Driekus. Maar hij is voor u. Wat moet ik er mee aanvangen?

LIZA: Buiten! Begraven! Diep in de grond. Weg! Weg!

NELIS: In de grond? Maar zijt ge zot. Ge kunt er toch beter boerenkop van maken.

LIZA: Nelis houd op. Ik word er kotsmisselijk van... baaaah!

NELIS: Maar boerin wat krijgen we nu? D'er is toch niets vies aan. Hier, kijk zelf maar.

(Nelis neemt de doek weg en toont de kop van Driekus het varken. Liza slaakt een gil en valt in zwijm op de grond.)

NELIS: Verdorie nu valt ze van haar stokske. (van hare sus) Wat nu gezongen? Iemand die buiten van zijn stokske valt dragen ze naar binnen. Maar zij ligt al binnen. Dan zal ik ze maar naar buiten sleuren zeker.

*(Nelis slaagt er niet in om de boerin op te tillen. **Hij roept er Broos, Mina en Gielke bij.** Samen slagen ze er in om, na veel draaien en keren, waarbij beurtelings de één en dan weer de ander de boerin bij het hoofd of de voeten neemt, Liza naar buiten te dragen.*

De lichten doven langzaam. De leefkamer is in het donker gehuld en wordt flauw verlicht door het maanlicht dat door de ramen naar binnen valt. De straatzangers komen binnen in de zaal en spelen en zingen een liedje dat betrekking heeft op de avond. Langs een zijdeur, zo mogelijk dicht bij het podium gaan ze af.

De nacht is ingetreden. Krekels sjirpen en bij tussenpozen weerklinkt de roep van een nachtuil. Nelis komt uit de stal, sluipt op zijn tenen door de huiskamer naar de overkant en gaat naar de slaapvertrekken. Een onherkenbare gestalte met hoed met brede randen, identiek gekleed als boer Jannes en in profiel sterk op hem gelijkend (Broos) komt uit de stal en gaat tot aan de deur naar de slaapvertrekken. Op het ogenblik dat hij naar binnen wil komt Nelis naar buiten.

NELIS: Verdoeme ze heeft het rats vergeten. De deur was op slot.

(Nelis gaat terug naar de stal. Broos blijft nog even staan luisteren aan de deur naar de slaapkamers en gaat dan ook terug naar de stal.)

D O E K

T W E E D E B E D R I J F

Twaalfde tafereel: Driekus - Stientje

(De kippen kakelen in de stal. Driekus zit in een zetel achter de kachel. Hij staat recht en drinkt aan de teut van de koffjepot. Stientje komt binnen uit de bijkeuken.)

DRIEKUS: Ha Stientje, hebt ge gisteren mijn brief weggebracht?

STIENTJE: Ja boer. En er is al een antwoord.

DRIEKUS: Een antwoord? Dat kan niet. Mijn brief heeft nog niet in het Boerenbelang gestaan.

STIENTJE: En toch is er al een antwoord. Hier zie, lees maar.

(Stientje geeft haar brief aan Driekus, die hem argwanend aanneemt. Hij neemt zijn bril van de schouw, komt een weinig naar voor en opent de briefomslag. Stientje staat achter hem. Driekus leest luidop.)

DRIEKUS: “ Ik ben een kat-oliek mollig boerenwif met twee handen aan mijn lijf... één aan de linkerkant... en één aan de rechterkant. Wil huwen met flinke boer... zestig jaar ongehuwd”.

(Stientje heeft lachend beurtelings haar twee handen, dan alleen haar linkerhand en vervolgens alleen haar rechterhand achter de rug van Driekus omhoog gestoken. Driekus bekijkt de brief en de briefomslag aandachtig, steekt de brief in zijn broekzak en zet zijn bril af.)

Verdomme, dat is ze. Maar wie is ze? Er staat geen afzender op.

STIENTJE: *(komt naast Driekus staan)* In ieder geval iemand die uw brief gelezen heeft.

DRIEKUS: Wie kan dat zijn? Ik heb mijn brief aan u persoonlijk afgegeven.

(Stientje knikt nadrukkelijk van 'ja') En gij hebt hem aan niemand laten zien? *(Stientje schudt overtuigend van 'neen')*: Dan kan ook niemand weten wat er in staat, tenzij...

STIENTJE: Tenzij?

DRIEKUS: Gij wilt toch niet zeggen?

STIENTJE: Toch wel.

DRIEKUS: Gij hebt mijn brief gelezen.

STIENTJE: Hij was maar half dichtgeplakt en...

DRIEKUS: Dat had ge niet mogen doen.

STIENTJE: Ik kon het niet laten. *(lacht)*

DRIEKUS: Stientje gij houdt mij voor de zot. Dat vind ik niet schoon van u.

STIENTJE: Maar ik hou u niet voor de zot. Ik meen dat.

DRIEKUS: Dat meent ge niet dat ge dat meent.

STIENTJE: Dat meen ik wel. Hebt ge nog nooit ondervonden dat ik u heel graag zie?

DRIEKUS: Nee. Of ja. 't Is te zeggen. Ik zou het niet weten. Maar Stientje, gij zijt toch veel te jong.

STIENTJE: Leeftijd geen bezwaar. 't Staat in uwe brief.

DRIEKUS: En wat gaan de mensen zeggen? En Liza?

STIENTJE: Geheimhouding verzekerd. 't Staat in uwe brief.

DRIEKUS: Stientje Stientje, daar sta ik nu van te zien. Maar als gij het echt meent en zo'n oude pezewever nog wilt, dan is het voor mij ook goed. Maar voorlopig houden we het nog geheim. Ik denk dat dat het beste is.

STIENTJE: Voor mijn part mag iedereen dat gerust weten boer.

DRIEKUS: Voor mijn part ook. Maar liever nu nog niet.

STIENTJE: Ik mag toch al Driekus zeggen in plaats van boer, hè boer?

DRIEKUS: Natuurlijk, zeg maar Driekus. Als Liza het niet hoort. Want als die uitgedroogde zuur pruim dit te weten komt dan gaan we nog wat beleven.

STIENTJE: Wat kan ze daarop tegen hebben?

DRIEKUS: Ze zal zeggen dat ge veel te jong zijt voor mij. En dat de boer van de Paelhoeve toch niets kan beginnen met de meid.

STIENTJE: Ik ben wel geen gewone meid zoals Mina hè boer. Liza is een stalmeid en ik ben toch meer een kind des huizes.

DRIEKUS: Dat is waar Stientje. Maar of Liza dat ook zo ziet...

STIENTJE: Maar 't gaat toch zeker door hè boer?

DRIEKUS: 't Gaat zeker 'zeker' door. Dat ons Liza er van denkt wat ze wil. Ik ben zo gelukkig als een klein kind dat een stuk speelgoed heeft gekregen.

STIENTJE: Een stuk speelgoed? Pas op Driekus, ge moogt wel met mij spelen. Maar ik ben echt, van vlees en bloed.

DRIEKUS: Ik kan het nog altijd niet geloven. Stientje gij maakt mij zot van geluk. Kom wij gaan eens dansen.

(Driekus grijpt Stientje vast en ze dansen en zingen om beurt (muziek bij foto op blz 2).

DRIEKUS: Stientje mijn meisje
aanhoor mijn wijsje:
zoudt gij met mij door het leven willen gaan?

STIENTJE: Mijn liefste Driekus
voor mij is 't ja ...dus

ik wil met jou in de koeienstallen staan.

(Driekus zet zich tijdens het dansen op één knie. Stientje neemt een sierlijke zwaai en zet zich op de knie van Driekus.)

Dertiende tafereel: Driekus – Stientje – Liza

(Tijdens het zingen komt Liza uit de stal. Ze blijft onthutst in de deuropening staan en observeert het koppel. Wanneer het zingen gedaan is komt ze woedend naar binnen.)

LIZA: Driekus! Zijt ge zot geworden?

DRIEKUS: Ik denk het Liza. Ik denk het wicht.

LIZA: Ge moest beschaamd zijn. Op uw leeftijd fikfakken met de meid. En gij Stientje, naar achter gij. Lichtzinnige lellebel!

(Stientje gaat enigszins makkend maar toch spottend naar de bijkeuken. Achter de rug van de boerin trekt ze een lange snuit.)

LIZA: Ik mij maar kapot werken gelijk een zottin. En intussen staat de boer gelijk een zot te dansen met de meid. Een kind nog.

DRIEKUS: We mogen toch wel eens lachen zeker.

LIZA: Denkt ge dat ik hier loop te lachen?

DRIEKUS: Nee dat niet. Dat moet ge nog leren, lachen zonder dat uw gezicht pijn doet. En ge zijt daarvoor nog niet te oud. Maar dan moet ge er wel direct aan beginnen.

(Driekus gaat naar de stal. Liza neemt een doek en begint zenuwachtig de kachel te poetsen.)

LIZA: Die meid, dat Stientje, die deugt voor niets. Die maakt onze Driekus zijne kop nog zot. En wie weet? Als zo'n oude bok goesting krijgt in een jong geiteke. Ge moet van niets verschieten. Jannes heeft gelijk. Driekus loopt in de weg. Hij moet verdwijnen, om 't even hoe. Als die lompe stalknecht mij niet verkeerd begrepen had, was 't al gebeurd. Maar 't is mispakt. Nu zal 't anders moeten. Maar 't moet.

Veertiende tafereel: Liza – Jantje Farazijn en Katarijn

(Jantje Farazijn en zijn Katarijn komen door de staldeur naar binnen. Er hangt nog wat stro in hun haar en op hun kleren.)

JANTJE: Gegroet o rijke boerin
Mogen wij er even in?
Het is Jantje Farazijn
met zijn dame Katarijn.

KATARIJN: Ik ben nog wel niet uitgeslapen
 en sta hier vreselijk te gapen,
 vol met jeuk en vlooiënbeten.
 Is er hier soms wat te vreten?

(Liza schenkt beiden een kom koffie in en snijdt twee hompen brood.)

LIZA: Kom binnen en zet u een gat. Er is nog koffie op de pot, verse van deze morgen. En een homp brood kan ik ook wel missen.

JANTJE: Boerin, ge hebt een hart van goud...

KATARIJN: Ook al is de koffie koud.

JANTJE: Maar wat met een goed hart wordt gegeven...

KATARIJN: Daar moet een sukkelaar van leven.

LIZA: En wat gaat ge mij deze keer proberen aan te smeren?

(Jantje opent zijn koffer met koopwaar en begint zijn litanie af te rammelen.)

JANTJE: Olie, zalfjes, drankjes, pillen
 voor allen die ze slikken willen.
 Nestels, blink en onderbroeken,
 sokken, zeep en mooie doeken
 om uw lijf en hoofd te tooien.
 Ja, zelfs kammen voor de vlooiën
 en vergif voor rat en muis...

LIZA: Rattenvergif? Hebt ge rattenvergif bij?

JANTJE: Last van ratten Liza?

LIZA: Ja. 't Krioelt ervan in de schuur.

KATARIJN: *(schudt zich)* Brrr... ratten in de schuur? Ratten zonder eten? Ze hebben van mijn kleed gevreten! *(Katarijn toont een gat in haar kleed.)*

JANTJE: *(toont een flesje wit poeder - fijne gekristalliseerde suiker)*

Liza, ik zal u eens wat geven
 dat slecht is voor een rattenleven.
 Het strafste gif dat ooit bestond.
 Ge vindt het nergens in het rond.
 Het kost slechts tachtig cent
 maar 't kan een heel regiment
 van de dikste ratten liquideren.
 Maar ... ik moet het u niet leren:
 Vergif is gevaarlijk voor mens en dier.

KATARIJN: Wie het slikt is zo dood als een Pier.

LIZA: (*neemt het flesje aan*) Kom geef maar hier. Ik zal geld gaan halen om u te betalen. (*dreigend*) Maar tegen niemand zeggen dat ik het gekocht heb. Goed verstaan hè. Tegen niemand!

JANTJE: Ge moogt gerust zijn Liza. Wij zwijgen dat we zweten.
Want moesten de ratten het weten.

KATARIJN: Ze zouden er verdorie niet van eten. (*lacht*)

(Liza stopt het flesje met wit poeder in de zak van haar schort en gaat naar de slaapvertrekken.)

JANTJE: Er is hier iets niet pluis

KATARIJN: Hier loert de dood in huis.

JANTJE: Zou ze iets van plan zijn?

KATARIJN: Wie weet.

JANTJE: Toch niet met de boer zeker?

KATARIJN: Wie weet.

JANTJE: Ze zal hem toch niet willen...?

KATARIJN: Wie weet.

JANTJE: Ik zou niet graag in de boer zijn klompen lopen.

KATARIJN: We zullen voor hem maar 't beste hopen.

JANTJE: Als ze dat zou doen, dat is toch wel straf.

KATARIJN: Maar wij moeten zwijgen als een graf.

JANTJE: Pas op, daar is ze terug.

LIZA: (*komt terug van de slaapvertrekken en betaalt*) Hier is uw geld. En hoepel nu maar op.

KATARIJN: Maar Liza, onze winkel. Wij hebben nog niets verkocht. Buiten dat rattenvergif.

LIZA: Gij hebt hier helemaal niets verkocht. Vergeet dat nooit. En kom later maar terug. Als er minder werk is. Dan roep ik de knechten en de meid. Misschien kunnen die ook wat gebruiken.

JANTJE: Dat is goed boerin, dat zullen we doen.
We komen hier terug met veel fatsoen.
En hebben de eer u te groeten....

KATARIJN: Omdat we hier toch buiten moeten.

JANTJE: Over een paar dagen zijn we er weer.

KATARIJN: Dat is dan voor de derde keer.

JANTJE: Er is dan minder werk misschien.

KATARIJN: Wij hopen heel zeker de boer te zien.

(Jantje en Katarijn vertrekken over het erf. De hond blaft. Liza gaat naar de bijkeuken.)

Vijftiende tafereel: Gielke – Liza – Jannes.

(Gielke komt op zijn kousenvoeten binnengeslopen van uit de stal. Hij trippelt voorzichtig naar de kast. Hij neemt een fles die half gevuld is met jenever en giet zich een borrelglas vol. Hij zet de fles terug en drinkt zijn borrel leeg. De hond blaf. Gielke kijkt verschrikt naar de deur, weet niet goed wat doen en verbergt zich vliegensvlug onder de tafel. Jannes komt binnen van op het erf. Hij draagt een hoed met brede randen.)

JANNES: Liza! Lizaaaa!!!

LIZA: *(Liza komt uit de bijkeuken. Gielke luistert aandachtig mee.)* Ah Jannes, ge zijt er. Ik ben verschrikkelijk blij dat ik u zie.

JANNES: Is 't gebeurd?

LIZA: *(kort)* Ja, 't is gebeurd.

JANNES: *(Jannes neemt zijn hoed van het hoofd en doet heel schijnheilig.)* Mijn innige deelneming Liza. Driekus was zo een goeie loebas. Als ik u ergens mee kan helpen, ge hebt het maar voor 't zeggen. Dat weet ge.

LIZA: Ge zou kunnen beginnen met bloedworst te draaien. Van den afval van Driekus.

JANNES: Wablief? Driekus in de bloedworst? *(Jannes produceert een hoog zenuwachtig lachje)* Dat is een goed gedacht. Dan vinden ze er zeker niets van terug. Fantastisch, daar zou ik zelf nooit opgekomen zijn.

LIZA: 't Ligt nochtans voor de hand. Nelis de knecht heeft mij verkeerd begrepen. En dat heeft Driekus het varken de kop gekost.

JANNES: Miljaar, de stomme klootzak. Moet ik nu lachen of janken. *(Jannes gooit zijn hoed met een smak op tafel.)*

LIZA: Er valt hier niets te lachen.

JANNES: Dan zal 't janken zijn.

LIZA: Daarmee komen we ook niet verder.

JANNES: Ge hebt gelijk Liza. We zullen het anders moeten aanpakken. Vergif misschien?

LIZA: Misschien wel. De Farazijns zijn hier geweest. Ik heb rattenvergif gekocht.

JANNES: Ge laat er ook geen gras over groeien.

LIZA: Nee we moeten doorbijten. Daarstraks heb ik Driekus betrappt met Stientje. Ze waren aan 't fikfakken.

JANNES: De boer? Aan 't fikfakken met dat jong meideke? Wel, wel, die oude bok lust precies nog een groen blaadje. De heimelijke snoeper.

LIZA: Als er maar niet meer van komt. Dan mogen wij alles wel vergeten.

JANNES: Dat is gevaarlijk genoeg. Want als hij er éne keer van proeft? En de smaak te pakken heeft?

LIZA: Dat mag niet gebeuren Jannes. Nooit!

JANNES: 't Is u precies menens.

LIZA: U toch ook hoop ik.

JANNES: Natuurlijk Liza, 't is ons allebei menens.

LIZA: Wat moet ik nu doen met dat vergif?

JANNES: Aan Driekus opvoederen. Wat anders?

LIZA: Maar hoe? En waarin? We moeten goed oppassen of heel de boerderij gaat eraan.

JANNES: Is er niets dat alleen van Driekus is? Iets wat alleen hij eet of drinkt?

LIZA: Ik zou het zo direct niet weten. Of toch. Zijne jenever daar in de kast. Daar drinkt alleen hij regelmatig een borrel van. (*Gielke schudt onder tafel heftig van 'neen'*) En hij is er heel gierig op. Hij zal niet rap trakteren.

JANNES: Dan wordt zijn volgende borrel meteen zijn laatste. Kom geef hier dat vergif. We zullen zijn godendrankje eens een pikant smaakje geven.

(Liza overhandigt het vergif aan Jannes en neemt de fles jenever uit de kast. Jannes giet het wit poeder in de jenever en schudt met de fles om het vergif en de jenever goed te mengen. Van uit zijn schuilplaats heeft Gielke alles gehoord. Heel stil en ongezien komt hij van onder de tafel en steelt de hoed van Jannes. Daarna vlucht hij stiekem naar de bijkeuken.)

JANNES: Gezondheid Driekus. Drink op het welzijn van de Sint-Jans-Paelhoeve van boer Jannes en zijn bruid Liza. (*Jannes geeft de fles aan Liza die ze terug in de kast zet.*)

LIZA: Ik ben er niets gerust in Jannes.

JANNES: Niet bang zijn Liza. Ik kom regelmatig informeren naar de gezondheid van Driekus.

Zestiende tafereel: Driekus – Jannes – Liza.

DRIEKUS: (*komt uit de stal*) Wel, wordt er geroddeld achter mijne rug? Ik hoorde precies mijn naam vallen.

LIZA: (*verschrikt*) Ik heb niets horen vallen. Gij Jannes?

JANNES: Iets horen vallen? Nee toch niet. Ik vroeg alleen aan Liza hoe het is met uw gezondheid.

DRIEKUS: Mijn gezondheid? Die is uitstekend Jannes, dank u. Ik mag alles eten en drinken . En als er niets onverwacht gebeurd word ik gemakkelijk honderd jaar.

JANNES: Dat is u van harte gegund Driekus. Enne... ik mag ook nog alles eten en drinken. Vooral drinken. Maar Liza hier die weet dat precies niet. Tenminste ze heeft mij nog altijd niets gepresenteerd.

LIZA: Dat ben ik helemaal (rats) vergeten. Wilt ge misschien een tas koffie Jannes? Verse van deze morgen.

JANNES: Nee, merci. Hebt ge niets in huis dat wat straffer is?

DRIEKUS: Een borrel Jannes? Ik heb nog ergens een overschotje oude porto in een fles.

JANNES: Ik vind porto nogal aan de flauwe kant. Hebt ge niets dat nog straffer is?

DRIEKUS: Gij wilt aan mijne goede jenever geraken hè manneke. Ik heb u wel door. 't Is anders mijn gewoonte niet. Maar voor éne keer maak ik een uitzondering. Omdat het voor u is. En omdat ik zelf ook goesting heb.

(Driekus heeft al sprekend de fles giftige jenever en twee borrelglazen uit de kast gehaald. Hij schenkt twee glazen vol. Liza kijkt bangelijk toe.)

LIZA: Jannes jong, zou dat wel goed zijn voor u? Ge weet, met uw zwakke maag en zo.

JANNES: Ik heb een maag gelijk een koe Liza. Als het moet verteer ik zelfs prikkeldraad (pinnekesdraad).

(Driekus geeft één glas aan Jannes en neemt het andere zelf in de hand.)

DRIEKUS: Santé Jannes.

JANNES: Op uw gezondheid Driekus. En dat ge ze nog heel lang moogt mogen.
(schijnheilig lachje)

Zeventiende tafereel: Driekus – Jannes – Liza – Nelis.

(Als Driekus wil drinken gaat de staldeur open en komt Nelis naar binnen)

NELIS: Boer, daar is iets mis met Nelis.

DRIEKUS: Daar is nogal veel mis met Nelis. *(Driekus zet zijn glas neer.)*

NELIS: Hoe weet gij dat?

DRIEKUS: Dat is niet moeilijk na wat ge mij gisteren gelapt hebt.

NELIS: Ja maar, ik heb het over Nelis de hengst.

DRIEKUS: En ik heb het over Nelis de knecht.

NELIS: Oh over mij. Over dat van gisteren. Dat moet ge mij pardonneren boer. Ik was mijne kop kwijt.

DRIEKUS: En nu is Driekus zijne kop kwijt.

NELIS: Gij bedoelt Driekus het varken.

DRIEKUS: Vaneigens. De mijne staat er nog op.

NELIS: Toch beter de kop van Driekus het varken dan van Driekus de boer, hè boer.

DRIEKUS: Daarin hebt ge gelijk Nelis.

(Nelis en Driekus lachen, Jannes lacht geforceerd mee.)

NELIS: Ik ga terug naar Nelis de hengst. Komt ge eens kijken boer?

DRIEKUS: Ja, ik kom direct.

(Nelis gaat tot aan de staldeur. Hij heeft de klink al vast maar bedenkt zich dan en draait zich om.)

NELIS: Zeg Liza, ge weet het toch nog?

LIZA: Wat moet ik weten?

NELIS: Awel, dat van 's avonds. Dat wat Driekus niet mag weten.

LIZA: Gij zijt zot gij.

NELIS: Oh, ik versta het al. Ik mag niets zeggen als Driekus het hoort. Wees maar gerust boerin, ik zwijg als een graf. Ik vroeg het maar alleen omdat ik dacht dat gij het vergeten waart. *(Nelis gaat naar de stal.)*

DRIEKUS: Wat weten gij en Nelis dat ik niet mag weten?

LIZA: Niets Driekus. Ik denk dat Nelis nog altijd zijne kop kwijt is.

DRIEKUS: Oei oei, dan zijn mijn varkens nog altijd in gevaar. Liza gaat gij eens kijken in de stal wat er allemaal gaande is?

(Liza gaat naar de stal. Driekus neemt zijn glas terug ter hand.)

DRIEKUS: Gezondheid Jannes.

JANNES: Op 't langste leven Driekus.

Achttiende tafereel: Driekus – Jannes – Broos.

(Wanneer Driekus wil drinken komt Broos uit de stal.)

BROOS: Boer ik heb gedaan. Wat moet ik nu doen?

DRIEKUS: *(zet zijn glas neer)* De karrenwielen moeten nog gesmeerd worden.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met smeer natuurlijk. Met wat anders?

BROOS: Ja boer. Maar als de smeerpot nu eens leeg is. Wat dan?

DRIEKUS: Dan moet ge in 't dorp andere smeer gaan halen hè Broos.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Neem de fiets maar mee. Dan gaat het wat rapper.

BROOS: Ja boer. Maar als de ketting nu eens droog is. Wat dan?

DRIEKUS: *(ongeduldig)* Dan moet ge ze smeren hè. Stommerik.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met smeer natuurlijk. Moet ik u nu alles voorzeggen.

BROOS: Ja maar boer, als de smeerpot leeg is.

DRIEKUS: Miljaarde Broos, zorg als de bliksem dat die karrenwielen gesmeerd zijn. Of ik geef u een stamp onder uw kont.

BROOS: Ja boer. En met wat?

DRIEKUS: Met mijn twee voeten tegelijk.

BROOS: Ja maar boer, dat kan niet zulle. Dan valt gij zelf op uw kont.

DRIEKUS: *(dreigend)* Brrroooooosssssss!!!!

BROOS: Ja boer. Ik ben al weg boer. Ik ga direct naar die karrenwielen zien boer.

DRIEKUS: Ja Broos? En met wat?

BROOS: Met mijn ogen natuurlijk. Allee, dat ge dat nog niet weet. Daar moet ge toch niet slim voor zijn. *(Broos gaat naar de stal.)*

JANNES: Driekus jong, uw werkvolk heeft ook het warm water niet uitgevonden.

DRIEKUS: 't Warm water uitgevonden? Ik zou ze op tijd een emmer koud water over hun lijf moeten gieten. Dan blijven ze misschien wakker. Want ze maken mij nog zot. Die knechten met hun stom gedoe. Dat is een verkorting van mijn leven.

JANNES: *(met een valse glimlach)* Drink dan maar eens rap. Dat helpt misschien.

DRIEKUS: Ik hoop het. Voor de derde keer ... schol.

JANNES: Als ge niet drinkt dan blijft ze vol. En dat is niet de bedoeling.

(Driekus neemt opnieuw zijn glas in de hand en brengt het naar zijn lippen)

Negentiende tafereel: Driekus – Jannes - Nelis.

(Als Driekus wil drinken vliegt de staldeur opnieuw open en komt Nelis naar binnen gestormd.)

NELIS: Boer!! Boer!!! Kom direct!!! Liza!!!

DRIEKUS: Wat! Ons Liza!!!

JANNES: Liza!!!

(Driekus en Jannes lopen vliegensvlug naar de stal. Een koe loeit.)

NELIS: *(schreeuwt het uit)* Weer nieuw leven op de boerderij. Liza de koe gaat kalven!

(Nelis loopt terug naar de stal. Stientje en Gielke komen uit de bijkeuken. Gielke volgt Stientje als haar schaduw.)

STIENTJE: Zijt ge heel zeker Gielke?

GIELKE: Ja Stientje. Gielke is heel zeker.

STIENTJE: Willen Liza en Jannes boer Driekus vergiftigen?

GIELKE: Ja. Met vergif.

STIENTJE: In zijn jenever?

GIELKE: In zijn jenever.

STIENTJE: *(wijst naar de fles en de glazen)* Oh, en ze willen hem laten drinken.

GIELKE: Ze willen hem laten drinken.

STIENTJE: Daar moeten we direct iets aan doen.

GIELKE: Daar moeten we direct iets aan doen.

STIENTJE: We verstoppen de giftige jenever en zetten een andere fles in de plaats.

GIELKE: Ja, een andere fles in de plaats.

(Stientje verbergt de giftige fles, die half leeg is, in een hoekje op de grond, links naast de vitrinekast. Ze neemt een volle fles jenever uit de kast, zoekt om zich heen waar ze de fles half kan ledigen en giet dan een halve fles jenever in de koffiëpot. Ze zet de niet -giftige jenever op de plaats waar de giftige stond.)

STIENTJE: En nu nog andere glazen in de plaats zetten. Zo, dan kan de boer rustig drinken.

(Stientje schuift de glazen met giftige jenever aan de kant. Ze haalt twee andere glazen uit de kast en giet ze netjes vol.)

GIELKE: Mag Gielke ook eens drinken?

STIENTJE: Nee Gielke, kom, wegwezen. Ze mogen ons hier niet zien. En leg die hoed van boer Jannes terug.

(Stientje neemt de twee glazen met giftige jenever, kapt ze om in de kolenbak en verdwijnt in de bijkeuken. Gielke legt de hoed van boer Jannes terug op zijn plaats, loopt tot aan de deur van de bijkeuken, bedenkt zich, keert terug en drinkt gulzig aan de teut van de koffiëpot. Dan jat hij opnieuw de hoed van boer Jannes en loopt eveneens af naar de bijkeuken.)

Twintigste tafereel: Driekus – Liza – Jannes.

(Driekus, Jannes en Liza komen terug uit de stal.)

DRIEKUS: Was me dat verschieten. Ik dacht dat ons Liza iets gekregen had. Ik vlieg gelijk een zot naar de stal. En dan is 't voor Liza de koe die moet kalven.

LIZA: Ik had nooit gedacht dat gij voor mij zou vliegen.

JANNES: En waarom niet Liza? Gij zijt toch Driekus zijn enige familie. Driekus zou nooit willen dat er u iets overkwam, nietwaar Driekus?

DRIEKUS: Natuurlijk zou ik dat nooit willen. En 't omgekeerde is toch ook waar. Nietwaar Liza?

LIZA: *(kortaf)* Natuurlijk is dat waar.

JANNES: Dan zullen we nu onze borrel eindelijk maar leegdrinken zeker.

DRIEKUS: Als Liza intussen de staldeur wil dichthouden. Want met mijn knechtenvolk weet ge maar nooit. (*Driekus en Jannes nemen hun glas in de hand.*) Jannes voor de vierde keer...

JANNES: En hopelijk voor de laatste keer...

SAMEN: Schol!

(Driekus drinkt zijn glas in één teug leeg. Liza trekt een pijnlijke grimas terwijl Driekus drinkt. Jannes doet of hij drinkt maar zet het volle glas terug neer.)

DRIEKUS: Weet ge waar dat naar smaakt?

(Liza schudt verschrikt 'nee'. Jannes doet heel onnozel.)

JANNES: Smaakt hij naar iets Driekus?

DRIEKUS: Ja verdorie. Naar nog.

(Driekus giet zijn glas opnieuw vol en wil ook Jannes inschenken.)

DRIEKUS: Verdorie Jannes, gij hebt nog niet gedronken? Drink leeg jong. Dan kan ik opnieuw volschenken. Op éne poot kan een mens niet staan. Dat weet ge toch.

JANNES: (*op één been*) Ik wel Driekus. Zie maar eens hoe goed ik dat kan.

DRIEKUS: Verdorie ge hebt gelijk. Gij zou kunnen dienen als steltloper in de dierentuin. Maar ik sta liever op twee poten zulle. Schol. (*Driekus drinkt zijn tweede glas in één teug leeg.*) En nu ga ik terug naar Liza. Liza de koe wel te verstaan. Want 't zal niet lang meer duren voor de familie uitbreiding neemt. (*Driekus gaat terug naar de stal.*)

Eenentwintigste tafereel: Jannes – Liza.

JANNES: Liza hij heeft het zitten. Nu alleen nog afwachten en rustig blijven.

LIZA: Rustig blijven? Jannes ik sta te bibberen op mijn benen. Als dat ooit uitkomt vliegen we voor de rest van ons leven de bak in.

JANNES: Niet bang zijn Liza. Wij riskeren niets. Niemand heeft iets gehoord of gezien. Niemand kan ooit bewijzen dat wij Driekus zijn drankje gedoopt hebben. Ik ben er mee weg. 't Is beter dat ik niet hier ben als Driekus de pijp uitgaat. En gij doet gewoon uw werk. Juist alsof er niets aan de hand is. Lang zal 't niet meer duren want rattenvergif werkt heel snel. (*Jannes wil zijn hoed nemen.*) Verdorie waar is mijn hoed?

LIZA: Uw hoed? Dat weet ik niet.

JANNES: Ik heb hem daar op tafel gelegd. Waar zijt gij er mee gebleven?

LIZA: Ik heb uw hoed niet aangeraakt Jannes. Dat zweer ik.

JANNES: En toch is hij weg. Verdoeme toch hè!

LIZA: Ik zal u wel een nieuwe hoed kopen.

JANNES: Daarover gaat het niet Liza. Ik heb thuis meer dan éne hoed . En allemaal juist dezelfde. De kwestie is: wie mijn hoed heeft, heeft ons misschien afgeluisterd. En weet wat we geflikt hebben. We moeten hem vinden en liquideren. Of we hangen zelf.

LIZA: Ziet ge 't wel. Ik heb het nog zo gezegd. Dit gaat verkeerd aflopen. (*Liza begint te panikeren.*) Och gottekes toch, wat moeten we doen. Wat moeten we toch doen?

JANNES: Kalm blijven, dat moeten we doen, zottin. Als ge zo verder gaat zitten we in 't kot voor we 't zelf weten.

LIZA: Kalm blijven? Blijf maar kalm. Ik word zot van schrik.

JANNES: Vind eerst mijn hoed voor ge zot wordt.

LIZA: Ik zal alles doen wat ik kan Jannes. Maar kom deze avond naar mijn kamer als ge wilt. Want ik ben zo bang. En ik betrouw Nelis niet. Maar wees voorzichtig, heel voorzichtig. Dat niemand u hoort of ziet.

JANNES: Boer Jannes sluipt als een dief in de nacht... ongezien... ongehoord ... als een spook... booeehh! (*Jannes doet Liza verschrikken.*) Tot straks Liza. Moed houden. En zorg dat ge mijn hoed vindt. We moeten hem absoluut vinden. (*Jannes vertrekt over het erf. De hond blaft.*)

LIZA: God God, waar ben ik aan begonnen. Dit moet slecht aflopen. God zal me straffen. (*Liza gaat naar de bijkeuken.*)

Tweëntwintigste tafereel: de straatzangers

(Het wordt avond. De schemering valt. De hond blaft. De straatzangers komen over het erf naar de deur gezongen. Wanneer het zingen gedaan is komen ze voorzichtig naar binnen.)

DRIES: Geen volk in huis

KOBE: En geen eten op tafel.

BELLE: We zullen op ons kin mogen kloppen.

KOBE: Kijk hier, een fles jenever.

DRIES: Nog half vol.

BELLE: En verse eieren.

(De straatzangers steken de giftige jenever en de eieren in hun zakken.)

KOBE: Kom, we kruipen in de schuur.

DRIES: Neen, dat is te gevaarlijk, eerst stelen en dan blijven logeren. We moeten verder.

BELLE: Ik kan niet meer. Mijn voeten zijn kapot.

DRIES: We zullen ons verstoppen in de veldschuur.

KOBE: Dat doen we. Daar kunnen we een eike leegslurpen en jenever zuipen.

BELLE: En eindelijk rusten en slapen.

(De straatzangers gaan zingend weg. De hond blaft.)

Drieëntwintigste tafereel: Gielke - Jannes

(Het wordt stilaan donker in de kamer. Enkel het maanlicht dat door het raam naar binnen schijnt zorgt voor een flauw schijnsel. Gielke komt uit de stal. Hij draagt de gestolen hoed. Hij gaat naar de kast en neemt de fles met jenever. De hond blaft. Gielke zet de fles rap terug op zijn plaats en verbergt zich naast de kast. Een onherkenbare gestalte (Jannes) met hoed met brede randen sluipt over het erf voorbij de ramen, komt dan binnen van uit de stal en gaat naar de slaapvertrekken. Gielke gaat aan de deur naar de slaapvertrekken luisteren en gaat dan terug naar de stal. De hond huilt in de nacht.)

DOEK

DERDE BEDRIJF

Vierentwintigste tafereel: Driekus – Stientje.

(Stientje zit rechts aan het hoofd van de tafel en reinigt groenten. Een koe loeit. Driekus komt uit de stal.)

DRIEKUS: Ha, mijn liefste Stientje. Zo vlijtig aan 't werk.

STIENTJE: *(kijkt voorzichtig rond, staat recht en gaat tot bij Driekus)*
Driekus luister. Ik moet u wat zeggen.

DRIEKUS: Dat ge mij graag ziet zeker. Dat weet ik toch al.

STIENTJE: Nee, iets heel anders. Van Liza en boer Jannes.

DRIEKUS: Toch niet dat die twee mekaar graag zien.

STIENTJE: Toch wel Driekus. Die twee zien mekaar heel graag. En de boerderij nog veel liever. Ze willen trouwen en baas worden op de Paelhoeve. Maar gij loopt in de weg. En daarom willen ze u vergiftigen.

DRIEKUS: Stientje toch, wat haalt gij toch allemaal in uw lief koppeke. Liza is soms wel lastig en kwaad op mij. Maar dat ze zo iets zou doen? En dat voor dat keuterboerke van het Sint-Janshof? Nee dat geloof ik niet.

STIENTJE: En toch is het zo Driekus. Gielke heeft hen afgeluisterd en mij alles verteld. Ze hebben vergif in uw jenever gedaan.

DRIEKUS: Vergif in mijn jenever? Maar ik heb er gisteren nog van gedronken. En ik voel mij springlevend.

STIENTJE: Omdat Gielke en ik de flessen en de glazen op 't nippertje hebben verwisseld. Of 't was Driekus zaliger geweest.

DRIEKUS: Dus in de kast staat nu opnieuw gezonde jenever?

STIENTJE: Jazeker. De giftige heb ik weggestopt.

DRIEKUS: Nu snap ik waarom Jannes niet wilde meedrinken. Stientje, als dat allemaal waar is, dan hebben gij en Gielke mijn leven gered.

STIENTJE: Zo is het Driekus. En dat is nog niet alles. Gij hebt geluk dat Nelis de knecht zo stom is als de beesten die hij verzorgt. Want hij moest niet Driekus het varken kelen maar Driekus de boer. En dat op vraag van de boerin.

DRIEKUS: Stientje, dat bestaat toch niet.

STIENTJE: Dat bestaat toch wel. Gielke heeft het gehoord.

DRIEKUS: Maar kunnen we Gielke wel geloven? We weten toch dat hij wat simpel is.

STIENTJE: Dat hij alles letterlijk nazegt dat weten we toch ook.

DRIEKUS: En wat zegt Nelis?

STIENTJE: Nelis zegt dat hij niets zegt omdat hij niets mag zeggen van de boerin. Maar hij zegt dat de boerin gezegd heeft dat Nelis bij haar in bed mag als hij eerst Driekus... 'kèèèèèèch.... . zonder tegen iemand iets te zeggen.

DRIEKUS: 't Zal dus waar zijn. Wel wel wel, als dat zo zit dan moet ik mijn voorzorgen nemen.

STIENTJE: Wat gaat ge doen Driekus?

DRIEKUS: Ik heb een plan Stientje. Als Liza het ziet drink ik nog een paar borrels van die zogezegd giftige jenever. En straks ga ik voor een paar dagen dood. Liza en Jannes zijn dan zeker van hun stuk. Ze zullen zich heel zeker verraden. En dan hebben we ze vast. Nu ga ik eerst heel even naar het dorp om iets te regelen. Ge weet maar nooit.

STIENTJE: Is dat allemaal wel een goed gedacht Driekus?

DRIEKUS: Dat is een heel goed gedacht Stientje. Laat mij maar doen. Ik zal ze eens een lesje leren.

Vijfentwintigste tafereel: Driekus – Liza – Stientje.

(Liza komt uit de bijkeuken.)

LIZA: *(tot Stientje)* Staat ge weer te flikflooiën met de boer? Ge weet anders niet wat doen zeker. *(Stientje doet verder met haar werk. Liza richt zich tot de boer.)* En gij zou dat jong volk beter met rust laten. Oude zot.

DRIEKUS: Liza vrouwmens, gij zijt de laatste tijd zo kregelig.

LIZA: Ik ben niet kregelig. Ik ben zenuwachtig.

DRIEKUS: Zenuwachtig? Waarom dan wel? Wacht, ik weet een goede remedie. *(Driekus neemt de fles jenever en twee glazen.)* Op tijd en stond een goede borrel van mijn lekkere jenever. Dat kalmeert wicht.

(Driekus giet twee glazen vol en zet de fles terug.)

LIZA: *(angstig)* Nee, voor mij niet. Ik drink geen vergif.

DRIEKUS: Vergif Liza? Hoe komt ge daarbij?

LIZA: Jenever, dat is vergif voor een gezonde mens.

DRIEKUS: Maar gezond voor een oude zot als ik. Schol! *(Driekus ledigt het glas in één teug.)* En vermits gij dat vergif toch niet moogt... santé.

(Driekus ledigt ook het tweede glas.)

LIZA: *(toch wat bekommerd)* Ge moet zo veel niet drinken, Driekus. Dat deugt niet voor uwe lever.

DRIEKUS: Mijne lever is prima Liza. Maar mijn maag en mijne buik. Sinds gisteren heb ik overal pijn. Hoe zou dat toch komen?

LIZA: Ik zou 't echt niet weten.

DRIEKUS: Ik moet nog even naar 't dorp. Ik loop 'in passant' even langs bij 'den dokter'. Want die pijn wordt met de minuut erger en erger.

(Driekus knipoogt naar Stientje en vertrekt over het erf. Liza zet zich neer achter de tafel.)

Zesentwintigste tafereel: Liza – Stientje.

LIZA: Vindt ge niet dat onze Driekus er de laatste tijd belabberd uitziet?

STIENTJE: Belabberd? Dat is mij nog niet opgevallen. Misschien heeft hij wel zorgen.

LIZA: Zorgen? Ik zou niet weten welke. Maar hij klaagt de laatste tijd wel regelmatig van pijn in zijne buik.

STIENTJE: Dat heb ik zojuist gehoord. Alhoewel hij daar tot vandaag nog nooit iets van gezegd heeft.

LIZA: Tegen u zal hij dat niet zeggen. Om zijn miserie tegen te vertellen ben ik nog goed genoeg. En nog iets Stientje. Hebt gij soms de hoed van boer Jannes gezien?

STIENTJE: Jazeker boerin.

LIZA: Oh maar dat is goed. En waar is hij?

STIENTJE: *(heel onnozel)* Wie? Boer Jannes?

LIZA: Nee, zijn hoed.

STIENTJE: Op boer Jannes zijne kop, waar anders?

LIZA: *(staat recht)* Ja waar anders? Dat vraag ik mij ook af. Boer Jannes legt gisteren zijn hoed hier op tafel. En als hij wil vertrekken is zijn hoed verdwenen.

STIENTJE: Verdwenen? Hoe kan dat nu? Het spookt hier toch niet.

LIZA: Ik versta er ook niets van. Die hoed moet hier ergens zijn. En boer Jannes wil hem absoluut terug hebben.

STIENTJE: *(spottend)* Dat kan ik begrijpen, zo een schone hoed met zo een brede randen. 't Is een regenscherm gespaard.

LIZA: Stientje, ge moet er 't zot niet mee houden. Kijk liever goed rond naar die hoed. En als ge hem vindt moet ge mij direct verwittigen hè. Goed verstaan?

STIENTJE: Ja zeker boerin. Daar moogt ge op rekenen boerin.

(Liza gaat af naar de bijkeuken.)

Zevenentwintigste tafereel: Stientje – Gielke.

(Gielke komt uit de stal. Hij draagt de hoed met brede randen.)

STIENTJE: Gielke, weg met die hoed. Boer Jannes mist hem. De boerin zoekt hem...

GIELKE: En Gielke heeft hem.

STIENTJE: Maar 't mag niet Gielke. 't Is te gevaarlijk. Wie de hoed heeft, heeft hen allicht afgeluisterd en kent hun snode plannen. Die twee zullen alles doen om u het zwijgen op te leggen.

GIELKE: Gielke is slim. Hij zet de hoed alleen op zijn kop als niemand het ziet.

STIENTJE: Niet doen Gielke. Wegsteken jong.

GIELKE: Ja wegsteken jong. Maar waar?

STIENTJE: Onder uwe strozak in de stal.

GIELKE: Ja, onder uwe strozak in de stal. Dat zal Gielke doen. En hij zet opnieuw zijn mutske op.

Achtentwintigste tafereel: Jannes – Stientje – Gielke.

(De hond blaft. Stientje kijkt door het raam naar buiten.)

STIENTJE: Gielke weg! 't Is boer Jannes.

(Gielke loopt gejaagd heen en weer en verbergt zich dan opnieuw onder de tafel. Boer Jannes komt binnen van over het erf.)

JANNES: Dag Stientje, is de boerin hier?

STIENTJE: Ziet gij ze?

JANNES: Nee, ik zie ze niet.

STIENTJE: Ik ook niet.

JANNES: En dan?

STIENTJE: Dan is ze er niet.

JANNES: Waar is ze dan wel?

STIENTJE: Dat weet ik niet.

JANNES: Is ze weg?

STIENTJE: Ja weg.

JANNES: Heeft ze mijn hoed al gevonden. (*Gielke schudt 'nee'.*)

STIENTJE: Die staat toch op uwe kop.

JANNES: Ja maar, ik heb er twee.

STIENTJE: Twee koppen? Ik zie er toch maar éne. En dat is er al éne te veel.

JANNES: Nee, twee hoeden.

STIENTJE: Voor éne kop? Dat is er dan ook éne te veel.

JANNES: Stientje ge moet zo vrank niet zijn. Daar gaat ge nog eens spijt van krijgen. En ik wil kost wat kost mijn andere hoed terug. Ik moet weten wie hem heeft. (*Gielke doet teken van 'ik'*) En dat die oppast. (*Jannes maakt een dreigend gebaar. Gielke maakt een wegwerpgebaar.*) Zijt ge zeker dat ge hem niet gezien hebt?

STIENTJE: Ik ben zeker zeker.

JANNES: (*staat dreigend voor Stientje*) Stientje, pas op wat dat ge zegt.

STIENTJE: Ik pas al twintig jaar op. En ik zeg dat ik met uw hoed geen zaken heb.

JANNES: (*iets vriendelijker*) En hoe is 't met boer Driekus?

STIENTJE: Hoe zou het moeten zijn?

JANNES: Goed zeker, hoe anders.

STIENTJE: 't Is ook goed. Maar 't kon beter. Hij klaagt nogal van pijn in zijne buik.

JANNES: Pijn in zijne buik? Veel pijn?

STIENTJE: Ja, nogal.

JANNES: (*wrijft zich in de handen*) Ha, da's goed.

STIENTJE: Nee da's slecht.

JANNES: (*herpakt zich*) Natuurlijk is dat slecht. Ik wil maar zeggen dat het goed is dat het niet nog slechter is. Want daar kunt ge van sterven zulle.

STIENTJE: Toch niet van pijn in uwe buik zeker.

JANNES: Toch wel Stientje. Ge weet maar nooit.

STIENTJE: Nee, ge weet zeker... maar nooit.

JANNES: Wens Driekus in alle geval van mijnentwege veel beterschap toe.

STIENTJE: Dat zal ik zeker doen.

JANNES: En wilt ge de boerin zeggen dat ik hier geweest ben?

STIENTJE: Als ik het niet vergeet.

JANNES: Ge moogt dat niet vergeten. En haar zeggen dat ze dringend moet zorgen dat mijn hoed terecht komt. Mijn andere hoed. Gaat ge dat zeker zeggen?

STIENTJE: *(korzelig en in één adem)* Jaja, als ik de boerin zie zal ik zeggen dat ik haar moet zeggen dat gij gezegd hebt dat ik haar moet zeggen dat gij hier geweest zijt en dat gij gezegd hebt dat ik haar ook moet zeggen dat ze moet zorgen dat uwe hoed dringend terecht komt.

JANNES: Ja, als ge haar dat wilt zeggen. En zoek zelf ook maar eens heel goed naar mijn hoed.

STIENTJE: Ik zou niet weten waar ik moet zoeken, boer Jannes. Maar ik zal mijn uiterste best doen.

JANNES: Zo hoor ik u graag spreken. Ge zult het u zeker niet beklagen als ge goed voor mij zorgt. Tot ziens.

STIENTJE: *(als Jannes buiten is)* Gij zult het u zeker wel beklagen als ge te weten komt hoe goed ik voor u gezorgd heb.

(Boer Jannes gaat af over het erf. De hond blaft. Gielke komt vanonder de tafel.)

STIENTJE: Gielke, hebt ge gehoord hoe gevaarlijk het is met die hoed?

GIELKE: Ja Stientje, ik leg hem terug waar ik hem gepikt heb.

STIENTJE: Niet doen Gielke. Ge moet hem ergens verstoppen waar ze hem nooit kunnen vinden. Ze zitten alle twee met een ei. Laat ze nog maar wat broeden. Misschien komt er wel een ongewenst kiek van.

Negenentwintigste tafereel: Liza – Stientje – Gielke.

(Er is gerucht in de bijkeuken. Gielke verbergt zich vliegensvlug terug onder de tafel. Liza komt binnen.)

LIZA: Was dat de stem van boer Jannes?

STIENTJE: De stem van boer Jannes? Nee dat kan niet. Geen boer Jannes gezien of gehoord.

LIZA: Ik dacht nochtans...

STIENTJE: Maar boerin, ge doet vandaag zo raar. Ge zoekt een hoed die er niet is. En ge hoort stemmen die er niet zijn. Wat scheelt er toch?

LIZA: (*Liza zet zich op een hoek achter de tafel. Gielke moet plaats maken en schuift gepast opzij.*) Ik weet het niet Stientje. Ik dacht dat ik boer Jannes hoorde. En die hoed, die blijft onvindbaar. En mijn zenuwen, ik hou het niet vol. Ik ga er aan kapot. (*Liza begint te wenen.*)

STIENTJE: (*met geveinsde bezorgdheid*) Ga een beetje over het veld wandelen boerin. Dan kunt ge wat bekomen. Ik zal intussen wel naar die fameuze hoed zoeken.

LIZA: Dat is braaf Stientje. Een beetje wandelen zal mij goed doen. (*Liza staat recht.*)

STIENTJE: En neem Nelis mee, Nelis de knecht. Dan kunt ge hem al wat beter leren kennen.

LIZA: Waarom moet ik Nelis beter leren kennen?

STIENTJE: Wel, tegen dat hij bij u. Ge weet wel.

LIZA: Ik weet van niets.

STIENTJE: Nee? Ik eigenlijk ook niet. Alleen dat Nelis zegt dat hij zwijgt als een graf over wat hij niet mag zeggen. En zeker over die affaire van Driekus het varken en het bed van de boerin.

LIZA: (*kwaad*) Nelis is een kieken zonder kop.

STIENTJE: Dan hebben we nu al een varken zonder kop en een kieken zonder kop.

LIZA: Daar hebt gij u niet mee te moeien. Gij zijt hier de meid . Gij moet hier uw plaats kennen. (*Liza vertrekt naar de stal.*)

STIENTJE: Wacht maar tot gij mijn plaats hier kent.

(*Gielke komt van onder de tafel en loopt naar de staldeur.*)

GIELKE: Ik ga rap mijn hoed verstoppen.

STIENTJE: Voorzichtig dat ge de boerin niet tegen het lijf loopt. En zet die hoed nooit meer op.

GIELKE: Neenee, opnieuw mijn mutske.

Dertigste tafereel: Driekus – Stientje.

(*Driekus komt binnen over het erf. Hij zet zich in de zetel naast de kachel en ontdoet zich van zijn schoenen.*)

DRIEKUS: Stientje, waar is iedereen?

STIENTJE: De boerin is op het land. En boer Jannes is komen informeren naar zijn hoed en uw gezondheid.

DRIEKUS: Stientje ik heb eens goed nagedacht. Luister goed. Ik ga nu naar boven. Ik zet een kruisbeeld met een brandende kaars en een kommetje wijwater met een palmtakje op mijn nachtkast zodat het juist echt lijkt. En dan doe ik mijn slaapkleed aan. Ik kruip in mijn bed en doe of ik dood ben. Als Liza thuis komt zit gij hier te wenen. En ge zegt dat ge mij dood gevonden hebt. Ik ben eens benieuwd wat er dan gaat gebeuren.

STIENTJE: Ik ben daar niets gerust in.

DRIEKUS: Er kan niets verkeerd gaan mijn zonnetje. Ik ben dood. Gij gaat naar het gerecht. En ge vertelt alles wat ge van Gielke gehoord hebt over dat vergif. Liza valt zo door de mand. En ook boer Jannes zal zich blootgeven. Ze vliegen allebei levenslang de bak in. En dan gebeurt het mirakel. Ik was maar schijndood en word terug levend. De Paelhoeve is van mij alleen. Het Sint-Janshof komt te koop voor een appel en een ei. En boer Driekus en boerin Stientje worden de gelukkige eigenaars van de Sint-Jans-Paelhoeve.

STIENTJE: Driekus gij zijt een crack. Gij zijt iedereen te slim af.

DRIEKUS: Dat weet ik Stientje. Dat weet ik. Om boer Driekus in slaap te doen moeten ze vroeger opstaan dan om vijf uur. Maar één ding moogt ge niet vergeten.

STIENTJE: En dat is?

DRIEKUS: Breng die dode op tijd zijn eten. Of hij gaat dood van de honger.

STIENTJE: Niet bang zijn Driekus. Ik breng u rijstpap met een gouden lepeltje. Want gij gaat recht naar de hemel.

(Driekus en Stientje omhelzen mekaar. Daarna gaat Driekus lachend naar zijn slaapkamer.)

Eenendertigste tafereel: Stientje – Liza.

(Stientje zet zich in een zetel naast de kachel met een zakdoek in de hand.)

STIENTJE: Ik zal mijn zakdoek maar gereed houden om mijn jankfestival te beginnen.

(Een koe loeit. Er is gestommel aan de staldeur. Liza komt binnen. Stientje begint hartstochtelijk te huilen.)

LIZA: *(verschrikt)* Stientje wat is er?

STIENTJE: *(huilend)* De boer!!!

LIZA: Wat is er met de boer?

STIENTJE: *(huilend)* Hij is thuisgekomen.

LIZA: En dan? Moet ge daarvoor zo wenen.

STIENTJE: *(huilend)* Hij had pijn in zijne buik.

LIZA: Dat had hij daarstraks ook al.

STIENTJE: *(huilend)* Maar nu is hij in zijn bed gekropen.

LIZA: Was 't dan zo erg?

STIENTJE: *(huilend)* En toen heeft hij geroepen.

LIZA: Ja? Wat riep hij?

STIENTJE: Liiiiizaaaaa!!!!!!!

LIZA: Riep hij om mij?

STIENTJE: Ja, Liiiiizaaaaa!!!!!! Maar gij waart er niet. En toen ben ik maar gaan kijken.

LIZA: Ja? En?

STIENTJE: *(huilend)* Dood! Hij lag dood in bed.

LIZA: Wat? Onze Driekus? Dood?

STIENTJE: Ja. Morsdood!

LIZA: God toch. Hoe is dat gekomen?

STIENTJE: *(huilend)* Dat heeft hij niet gezegd.

LIZA: Ik kan het niet geloven.

STIENTJE: Ga dan zelf kijken als ge mij niet gelooft.

LIZA: Nee, dat durf ik niet. God onze Driekus. *(Liza slaat een kruisteken)* De sukkelaar. *(Liza begint ook te wenen en spreekt tussen haar snikken door.)* We moeten 'den dokter' doen komen.

STIENTJE: *(verschrikt)* Die kan hier niets meer komen doen.

LIZA: Dat weet ik. Maar dat moet zo. En de pastoor. De pastoor moet ook komen voor een "extremis". Doe Gielke naar 't dorp lopen zo hard hij maar kan.

(Stientje knikt en loopt naar de stal. De hond blaft.)

Tweëndertigste tafereel: Jannes – Liza – Stientje – Gielke.

(Boer Jannes komt binnen over het erf.)

JANNES: Wel Liza, wat is 't nu?

LIZA: *(loopt wenend tot bij Jannes)* 't Is gelukt Jannes. Onze Driekus ocharme, hij ligt dood in zijn bed.

JANNES: *(wrijft zich de handen)* Is 't echt waar?

LIZA: Ja, Stientje heeft hem gezien.

JANNES: Stientje? Stientje? En gij nog niet?

LIZA: Nee Jannes, ik durf niet. Gij moet meegaan.

(Gielke komt uit de stal en loopt weg over het erf. Hij laat de deur open. Ook Stientje komt naar binnen.)

JANNES: *(tot Liza)* Waar loopt die naar toe?

STIENTJE: Naar de pastoor voor Driekus zijn 'extremis'. En om ...

JANNES: Stientje, ik heb u niets gevraagd. Zegt gij het maar Liza.

LIZA: Naar de pastoor zoals Stientje zegt. En om 'den dokter' voor een attest dat onze Driekus dood is.

JANNES: 't Is goed dat gij daaraan gedacht hebt Liza. Een mens is pas met zekerheid dood als het zwart op wit op papier staat. Kom we zullen maar eens gaan kijken.

(Jannes neemt Liza bij de hand om naar boven te gaan maar deze stribbelt tegen. Stientje opent de deur naar de slaapkamers.)

LIZA: Moet dat nu echt?

STIENTJE: Ge moet niet bang zijn Liza. *(roept heel luid zodat Driekus het boven zeker kan horen)* Driekus is morsdood. Hij ligt zo stijf als een plank in zijn bed. Hij zal u niet bijten zulle.

JANNES: Stientje een beetje respect voor de afgestorven boer zou geen kwaad kunnen. *(schijnheilig)* Driekus was een eerlijke, behulpzame en doorbrave man. Zijn plotse overlijden is voor zijn zuster Liza en voor mij, zijn beste vriend, een zware slag. Kom Liza, we moeten ons verdriet verbijten. We moeten het stoffelijk overschot van hem, die ons zo dierbaar was, gaan groeten.

(Jannes en Liza gaan naar boven. Stientje doet de deur dicht.)

STIENTJE: Boer Jannes is een schijnheilige huichelaar. Maar hij trapt erin, samen met de boerin. Ze denken dat ze gewonnen spel hebben. Maar Driekus zal ze wel eens wat anders leren. Als hij maar stil kan blijven liggen. En geen kriebels krijgt in zijn neus. Want als een lijk begint te niezen vallen er misschien wel echt doden.

(Stientje zet zich in de zetel naast de kachel. Na enkele ogenblikken gaat ze aan de deur naar boven staan luistervinken. Wanneer ze enig gestommel hoort op de trap loopt ze vlug terug naar haar plaats. Jannes en Liza komen terug van boven. Stientje begint zachtjes te wenen. Liza zet zich in de andere zetel.)

LIZA: Wie heeft die kaars en dat wijwater op onze Driekus zijn nachtkastje gezet?

STIENTJE: *(snikkend)* Driekus.... zeker niet. Want die was toen al dood.

JANNES: Gij dus?

STIENTJE: Dat was 't laatste dat ik voor hem kon doen.

LIZA: Dat kwam mij toe. Ik heb heel mijn leven voor hem gezorgd. En 't laatste hebt gij mij afgepakt. *(begint hevig te huilen)*

JANNES: Hou toch op met dat gejang. Dat helpt immers niet. En gij Stientje, naar achter. Gij moeit u veel te veel. Ge maakt de boerin overstuur.

(Stientje gaat naar de bijkeuken.)

JANNES: Liza, ge moet kalm blijven.

LIZA: Ik weet het, maar 't doet mij meer dan ik gedacht had.

JANNES: 't Is zijn eigen schuld. Hij moest ons maar niet voor de voeten lopen. We moeten alleen zorgen dat we onszelf niet verraden. Hebt ge mijn hoed al terug gevonden?

LIZA: Nee, hij is nergens te vinden.

JANNES: Ik vertrouw dat Stientje voor geen haar. Zo rap als ik hier de baas ben schop ik ze aan de deur. Maar eerst moeten we die hoed terugvinden en maatregelen nemen? Zonder enig medelijden.

LIZA: Jannes hoe kunt ge zo spreken? Nu, zo direct nadat onze Driekus...

JANNES: We hebben geen keuze Liza. 't Is pompen of verzuipen. Doorzoek het huis nog maar eens heel grondig. Desnoods haalt ge alles 't onderste boven. Ik kom morgen stal en schuur doorsnuffelen. 't Is een kwestie van leven of dood.

LIZA: Ik zal mijn best doen. Tot morgen. En niet te laat als het kan.

(Jannes vertrekt over het erf. De hond blaft. Liza gaat mee tot in de deur)

en kijkt Jannes achterna. Dan komt ze naar binnen en doet de deur achter zich dicht.)

Drieëndertigste tafereel: Liza – Stientje – Gielke.

(Stientje komt uit de bijkeuken.)

STIENTJE: Is boer Jannes weg?

LIZA: *(in gedachten verzonken)* Ja hij is weg.

STIENTJE: Al maar goed.

LIZA: Morgen komt hij terug.

STIENTJE: Wat heeft die hier verloren?

LIZA: Zijn hoed.

STIENTJE: Dat bedoel ik niet. Wat komt die hier zoeken?

LIZA: Ik zeg het toch, zijn hoed.

STIENTJE: Boerin ge draait rond de pot. Boer Jannes komt hier de laatste tijd zoveel over de vloer. Ik vind dat verdacht.

LIZA: *(verschrikt bij het woord ‘verdacht’)* Verdacht? Nee nee, dat is niet verdacht. Boer Jannes komt om mij met alles te helpen. Ge zult hem hier nog meer zien nu onze Driekus er niet meer is.

STIENTJE: Wij hebben boer Jannes voor niets nodig.

LIZA: Daar zal ik wel over oordelen.

(Gielke komt buiten adem binnengelopen over het erf. Hij laat de deur open. De hond blaft.)

GIELKE: ‘Den dokter’ is direct meegekomen. En de pastoor is ook al onderweg.

LIZA: Dat is goed Gielke, dat is goed jong.

(Gielke gaat naar de stal. Liza en Stientje zetten zich aan weerszijde van de kachel in een zetel met hun zakdoek in aanslag om beginnen te wenen.)

Vierendertigste tafereel: Liza – Stientje – Dokter – Pastoor.

(De dokter komt binnen. Liza en Stientje beginnen hartstochtelijk te wenen.)

DOKTER: Wel Liza, wat is ons Gielke mij nu komen vertellen?

LIZA: (*tussen haar tranen door*) Onze Driekus mijnheer dokter. Hij ligt hierboven in zijn bed. Stokstijfdood. 't Is toch zo verschrikkelijk.

DOKTER: Ja, dat is verschrikkelijk verschrikkelijk.

LIZA: En zo ineens.

DOKTER: Troost u Liza, troost u, ineens is beter dan in twee keren.

LIZA: (*niet op haar gemak*) Wat wilt ge daarmee zeggen, mijnheer dokter?

DOKTER: Dat het soms gebeurt Liza, dat mensen die zogezegd dood zijn na een paar dagen terug levend worden. Schijndood heet dat nietwaar. En 't ergste van al, ge hebt dan een hoop kosten gedaan die voor niets nodig waren.

LIZA: Kan dat met onze Driekus ook gebeuren, denkt ge?

DOKTER: Daar zou ik niet te veel op rekenen. Het fenomeen 'schijndood' is eerder uitzonderlijk. Meestal is dood ... dood. Voor altijd ... tot in de eeuwen der eeuwen...

STIENTJE: Amen.

LIZA: (*snikkend*) Dat dat nu juist onze Driekus moet overkomen.

DOKTER: Vroeg of laat overkomt ons dat allemaal Liza. Dat is nog het enige wat rechtvaardig is in deze wereld, dat niemand daaraan kan ontsnappen. Anders waren het alleen de arme sukkelaars die 't hoekje omgingen. Maar dat Driekus er zo onverwacht zou vanonder muizen, dat had ik nooit gedacht. Daar ben ik echt niet goed van.

LIZA: Dat begrijp ik, mijnheer dokter. Wilt ge misschien iets drinken? Er is nog koffie op de pot, verse van...

DOKTER: Deze morgen zeker? Nee dank u Liza, maar iets straffer zou ik wel kunnen gebruiken.

STIENTJE: Een jenevertje, mijnheer dokter? (*Stientje staat recht en gaat naar de vitrinekast.*)

DOKTER: Dat is goed kind. Gij weet wat een oude man nodig heeft.

LIZA: Maar wij hebben geen jenever.

STIENTJE: Toch wel boerin, er staat nog een halve fles in de kast.

(*Stientje neemt de halve fles jenever en schenkt een borrelglas vol.*)

LIZA: Ja maar, die is van onze Driekus.

DOKTER: Driekus zal niet reclameren Liza. Integendeel, hij zal heel content zijn als ik drink op zijn gezondheid.

LIZA: Maar hij is dood.

DOKTER: Verdorie, dat is ook waar. Dan drink ik op zijn eeuwige zielenrust. Driekus schol *(de dokter drinkt zijn glas in één teug leeg)* En doe nog maar eens vol.

(Stientje giet een tweede glas vol en gaat terug zitten. De dokter kapt zijn borrel prompt achterover.)

DOKTER: Hhmmm, dat doet deugd. En nu zal ik eens gaan kijken wat er met onze Driekus aan de hand is.

LIZA: En vergeet vooral geen briefje te schrijven hè mijnheer dokter. Dat hij dood is wil ik zeggen.

DOKTER: Alles op zijn tijd Liza. Ge moogt op die zaken nooit vooruitlopen.

(Terwijl de dokter naar boven gaat krijgen Liza en Stientje opnieuw een huilbui. Ze kalmeren even maar dan komt de pastoor binnen en het gehuil neemt in hevigheid toe.)

PASTOOR: Liza, mijn dochter, wat hoor ik nu? Onze brave Driekus is plots en geheel onverwacht naar het vaderhuis weergekeerd?

LIZA: *(wennend)* Nee mijnheer pastoor, hij ligt hierboven op zijn kamertje. Dood ... van het éne moment op het andere.

PASTOOR: Ja Liza, dat is het grootste risico van het leven nietwaar, dat we kunnen sterven van het éne moment op het andere. Maar van zo een gezonde mens gelijk onze Driekus pakt mij dat nu toch zie. Ja verdorie, dat pakt mij meer dan ik kan zeggen.

STIENTJE: Nog een jenevertje, ik hoor het al.

(Stientje gaat naar de vitrinekast voor een borrelglas.)

PASTOOR: *(schraapt zijn keel)* Dat hoeft echt niet Stientje. Maar 't zou toch ook geen kwaad kunnen.

LIZA: *(hevig ongerust)* Niet doen mijnheer pastoor, in Gods naam niet doen. Dat is slecht voor uw maag en voor uw darmen. Die jenever deugt voor niets.

(Stientje schenkt een glas vol.)

PASTOOR: Ge moet niet ongerust zijn Liza, eentje is geeneentje. *(De pastoor drinkt zijn glas in één teug leeg en laat het nogmaals volschenken.)* En twee stelt iedereen tevree. Op onze brave Driekus zijn zielenzaligheid. *(De pastoor drinkt zijn tweede glas leeg tot grote wanhoop van Liza.)* En nu ga ik Driekus klaarmaken voor zijn laatste grote reis.

(Liza en Stientje krijgen een nieuwe huilbui tot de pastoor weg is naar boven.)

LIZA: (*kwaad*) Stientje wat doet ge toch? Al die goede jenever weggeven.

STIENTJE: Boer Driekus heeft hem toch niet meer nodig. En van zo een paar borreltjes (*uitlokkend*) is nog nooit iemand dood gegaan.

(*Stientje zet de jeneverfles terug in de kast.*)

LIZA: (*verschrikt*) Neenee, natuurlijk niet. Maar 't doet misschien meer kwaad dan ge wel denkt.

STIENTJE: Ik heb altijd horen zeggen dat zo 'n borreltje af en toe heel gezond is.

LIZA: Die dat zeggen kennen er niets van. En daarbij, als er hier iets weg te geven valt, zal ik dat wel doen. Gij hebt u daar niet mee te bemoeien. Ga maar naar achter. 't Is niet omdat onze Driekus... ocharm... dat er hier niet meer moet gewerkt worden.

(*Stientje neemt de lege borrelglazen en gaat schouderophalend naar de bijkeuken.*)

LIZA: Lieve God, waar gaat dat eindigen? Misschien heb ik morgen wel drie doden op mijn geweten.

(*De dokter en de pastoor komen terug van boven.*)

DOKTER: Hij ligt heel schoon Liza. 't Is juist of hij slaapt.

PASTOOR: En zo vredig nietwaar. Toen ik hem met wijwater besprenkelde had hij precies moeite om zijn lach in te houden.

DOKTER: Ik zou echt niet kunnen weten wat er gebeurd is.

LIZA: Ik ook niet, mijnheer dokter. Maar misschien kunt ge toch dat briefje al schrijven dat onze Driekus dood is.

DOKTER: Een beetje geduld Liza, ik wil hem eerst nog eens terugzien. Morgen kom ik nog eens langs. Nog veel sterkte toegewenst.

(*De dokter vertrekt over het erf. De hond blaft.*)

PASTOOR: Dan zullen wij intussen alles maar regelen voor de begrafenis zeker.

LIZA: Dat zal wel moeten hè mijnheer pastoor.

PASTOOR: Het mag toch een schone dienst zijn, nietwaar Liza?

LIZA: Ja mijnheer pastoor, voor onze Driekus is mij niets te veel.

PASTOOR: Dan mag het wel wat kosten?

LIZA: Natuurlijk. Maar ook weer niet te veel als 't kan.

PASTOOR: Toch wat soberder dan?

LIZA: Ja, zoiets tussenin. Ge ziet maar.

PASTOOR: Dat komt in orde. Liza mijn dochter, mijn allerchristelijkste deelneming nietwaar. En houdt u kloek zulle. De tijd heelt alle wonden. Ik kom spoedig weer.

LIZA: Dat hoop ik van harte mijnheer pastoor, dat ik u en mijnheer dokter morgen terugzie.... *(terzijde)* ... levend.

(De pastoor vertrekt over het erf. Liza doet de deur dicht en gaat naar de stal.)

Vijfendertigste tafereel: Driekus – Stientje - Broos

(De avond valt. De huiskamer wordt stilaan in het donker gehuld. Enkel het maanlicht, dat door het raam naar binnenvalt, zorgt voor enige verlichting. Stientje komt uit de bijkeuken. Ze knipt het licht aan en opent de deur naar boven. Ze roept met gedempte stem.)

STIENTJE: Driekus!!! Driekus!!!

(Driekus komt voorzichtig naar beneden, loert naar binnen en betreedt dan de huiskamer. Hij draagt een lang slaapkleed en een slaapmuts.)

DRIEKUS: Stilletjes, dat ge Liza niet wakker maakt.

STIENTJE: Die heeft een zwaar slaappil gepakt. Om die wakker te krijgen moet er een bom onder haar bed ontploffen. En hoe valt het mee om dood te zijn?

DRIEKUS: Er zijn plezanter dingen in het leven. Maar tot nu toe is alles gelukt. Alhoewel de dokter niet erg overtuigd was. En dan de pastoor. Ik schoot bijna in mijne lach toen ik een wolk wijwater op mijn smoel kreeg.

STIENTJE: Ze zijn erin getuimeld. Jannes denkt al dat hij hier de baas is. En Liza heeft schrik. En ze heeft veel geweend. Ofwel waren het krokodillentranen ofwel geeft ze meer om u dan ze zelf wel dacht en heeft ze spijt.

DRIEKUS: Naspijt komt te laat. Ze moest maar weten wat ze deed toen ze mij een ticket enkele richting naar de hemel gaf. Maar à propos, nu ik in de hemel ben krijg ik toch zeker wel een kusje van mijn lief engeltje?*(kusje)* En nu ga ik in één trek slapen tot morgen vroeg.

STIENTJE: Ja, slaap wel. Maar voor één ding moet ge goed oppassen.

DRIEKUS: En dat is?

STIENTJE: Dat ge niet snurkt terwijl ge dood zijt.

(Driekus maakt een snurkend geluid en gaat terug naar boven. Stientje knipt het licht uit en volgt hem. De huiskamer is opnieuw in het donker gehuld. Enkel het maanlicht dat door de ramen naar binnen schijnt, zorgt voor enige flauwe verlichting. De nachtelijke stilte wordt benadrukt door het gesjirp van krekels op de achtergrond en af en toe verscheurd door de harde roep van een nachtuil. Een onherkenbare gedaante met het silhouet dat aan boer Jannes doet denken, komt voorzichtig uit de stal. Het is Broos de knecht. Hij gaat tot aan de trapdeur en blijft daar even staan luisteren. Dan gaat hij naar de kast, opent deze en neemt de fles jenever. Hij haalt een flesje met wit poeder uit zijn zak, schudt het poeder in de jenever waarbij het geluid van glas op glas goed hoorbaar is en schudt goed met de fles om te mengen. Daarna zet hij de fles jenever terug in de kast en verdwijnt geruisloos in de stal.)

DOEK

VIERDE BEDRIJF

Zesendertigste tafereel: Jannes – Liza

(De huiskamer is verlaten. De hond blaft. Boer Jannes komt binnen over het erf. Hij draagt een hoed met brede randen. Hij kijkt voorzichtig rond en gaat aan alle deuren luisteren.)

JANNES: 't Is hier zo stil. Dat is de gewoonte niet op een boerenerf. Maar ja, de boer... God hebbe zijne ziel. Dit is een sterfhuis. *(Jannes kijkt rond.)* Wat een schoon huiskamer. En heel de Paelhoeve staat mij wel aan, veel meer dan de boerin. Maar dat boerenwif moet ik erbij nemen. Dan is binnenkort alles van mij. En wie weet? Driekus hierboven zal ook nooit gedacht hebben dat aan zijn boerenbestaan zo onverwacht een einde zou komen. En dat kan met Liza evengoed gebeuren. Er kan niets meer verkeerd gaan. Tenminste als ik mijn hoed terugvind. Want die is zo gevaarlijk als dynamiet. Wie hem heeft, weet misschien alles van ons complot en kan ons later chanteren of de das omdoen. Ik zet vandaag iedere vierkante meter van stallen en schuren op zijn kop. Tot ik mijn hoed vind. En o wee de dief, hij gaat er aan, gelijk wie het is.

LIZA: *(komt uit de bijkeuken)* Ha Jannes, gij zijt het.

JANNES: Dat hebt ge goed gezien Liza.

LIZA: Zijt ge maar alleen?

JANNES: (*overdreven vriendelijk*) Ja zeker, lekker wijf, uwe Jannes is maar alleen. Of 't zou moeten zijn dat de geest van Driekus hier ronddwaalt.

LIZA: Zwijg want ik word zot van schrik. Ik dacht dat ik u hoorde praten.

JANNES: Ikke? Praten? Ik zou niet weten tegen wie. Of denkt ge dat ik ook doortrap van schrik en tegen mijn eigen praat.

LIZA: Nee dat niet. Maar ik dacht dat ik stemmen hoorde. 't Zal mijn verbeelding zijn.

JANNES: Uw verbeelding speelt u lelijk parten. En paniek kunnen we missen als de pest. Blijf verdomme toch kalm zoals ik. Als ge zo verdergaat helpt ge ons alletwee regelrecht in 't gevang.

LIZA: Ik kan er niets aan doen Jannes. Zo rap als Driekus uit huis is en alle rompslomp uit de voeten betert dat wel. Gisteren is 'den dokter' hier geweest en die deed zo raar. Hij heeft ook nog geen briefje willen schrijven, precies of hij de zaak niet vertrouwt. Vandaag komt hij terug heeft hij gezegd.

JANNES: Maar 'den dokter' is toch een vriend des huizes. Ge moet hem er straks van overtuigen dat hij een attest van overlijden moet afleveren. Want als ze verder gaan zoeken, daar durf ik zelfs niet aan denken.

LIZA: Ik zal proberen. Maar 't wordt mij allemaal te veel. En dan die hoed. Die is nergens te vinden.

JANNES: Blijven zoeken Liza, blijven zoeken. Ik blijf hier en zoek de hele dag. En als die verdomde hoed nog in huis is zal hij te voorschijn komen. Ik begin alvast in de schuren. Tot straks.

LIZA: Ja, tot straks.

(Jannes gaat naar de stal. Liza gaat naar de bijkeuken.)

Zevenendertigste tafereel: Nelis – Liza – Onderzoeksrechter - inspekteur.

(De hond blaft. De onderzoeksrechter en de inspekteur komen binnen over het erf. Ze kijken rond in de huiskamer. De onderzoeksrechter gaat luisteren aan de staldeur. De inspekteur gaat luisteren aan de deur naar de bijkeuken en naar de slaapvertrekken.)

ONDERZOEKSRECHTER: Geen volk in huis, inspekteur.

INSPEKTEUR: Nee, niets te zien. Ik zal eens roepen. (*De inspekteur roept aan de deur naar de bijkeuken.*) Volk in huis!!!

(De staldeur gaat open. Nelis steekt eerst zijn hoofd naar binnen. Wanneer hij de bezoekers in de gaten krijgt komt hij verder.)

NELIS: Dag mijnheer en madam. Zo te zien zijt ge niet van de boerenstiel. Wie zijt ge eigenlijk? En wat komt gij hier zoeken als ik zo curieus mag zijn?

INSPEKTEUR: Ge spreekt met mevrouw de onderzoeksrechter man. En ik ben inspekteur van politie.

NELIS: Zijt gij mevrouw de onderzoeksrechter, madam?

ONDERZOEKSRECHTER: Inderdaad, dat klopt.

NELIS: En wat doet gij van stiel?

ONDERZOEKSRECHTER: Ik ben onderzoeksrechter van stiel. Dat is iemand die iets onderzoekt. En in dat verband zou ik Gielke willen zien.

NELIS: Ha zo, gij wilt Gielke onderzoeken. Zou dat wel nodig zijn, mevrouw de onderzoeksrechter? Gielke stinkt wel een beetje maar wat zijn werk betreft is hij nog prima op dreef zulle.

ONDERZOEKSRECHTER: Ik wil Gielke helemaal niet onderzoeken. Ik wil hem spreken.

NELIS: Wablief? Gielke spreken? (*lacht*) Veel gaat ge daar niet uitkrijgen zulle madam. Gielke is heel weinig van zeggen.

ONDERZOEKSRECHTER: Er komt toch wel iets uit?

NELIS: Ja, iets komt er uit. Mmèèèèèèèèèèèè! Maar dat is ook alles.

ONDERZOEKSRECHTER: Maar Gielke kan toch wel spreken zeker?

NELIS: Spreken? Maar madam, hebt gij al ooit een geitenbok horen spreken?

ONDERZOEKSRECHTER: Een geitenbok? Wie spreekt hier over een geitenbok?

NELIS: Gij zeker. Gij wilt toch Gielke de geitenbok onderzoeken.

ONDERZOEKSRECHTER: Ik heb met uwe geitenbok niets te maken. Ik heb het over Gielke de knecht.

NELIS: Ha zo, gij wilt Gielke de knecht onderzoeken. Had dat toch direct gezegd. Jaja, Gielke is wat simpel in zijn bovenkamerke. (*tikt met vinger tegen voorhoofd*) En gij wilt onderzoeken hoe dat komt. Gij zijt zo een soort 'spikkejater', gelijk als ze zeggen. Jaja, daar heb ik al eens meer van gehoord.

ONDERZOEKSRECHTER: Als Gielke de knecht in zijn bovenkamertje zo simpel is als gij, kunt ge allebei wel een psychiater gebruiken. Ten andere, wie zijt gij eigenlijk?

NELIS: Ikke? Ik ben Nelis.

ONDERZOEKSRECHTER: Nelis de knecht dan toch?

NELIS: Jaja, Nelis de dekhengst ben ik niet. Alhoewel de boerin dat wel zou willen. Maar eerst moest Driekus van kant. En toen was de deur op slot. En nu slaap ik nog altijd in die stinkende stal. En de boerin ligt boven op mij te wachten.

ONDERZOEKSRECHTER: Moest Driekus van kant? Weet gij meer over die zaak van Driekus?

NELIS: Daar weet ik alles van. Maar ik mag niets zeggen van de boerin.

ONDERZOEKSRECHTER: Wat moogt ge niet zeggen van de boerin? (*De onderzoeksrechter doet teken naar de inspekteur om te noteren.*)

NELIS: Wel, dat ik bij haar in bed mag als ik eerst Driekus van kant wilde maken.

ONDERZOEKSRECHTER: En zo is 't gebeurd?

NELIS: Nee verdomme, zo is 't niet gebeurd. De deur was op slot.

ONDERZOEKSRECHTER: Ik bedoel dat van Driekus.

NELIS: Ja mevrouw de onderzoeksrechter, dat van Driekus, dat is zo gebeurd. Tegen mijn goesting maar zo een kans kon ik niet laten voorbijgaan. Maar zwijgen hè. Ik heb niets gezegd en gij hebt niets gehoord. Want ik mag niets zeggen van de boerin.

ONDERZOEKSRECHTER: 't Is goed Driekus, ik zwijg als een graf. Als gij alles bekennt.

NELIS: 't Is goed madam, ik beken alles. Maar alleen tegen u. Omdat ge beloofd hebt om te zwijgen als een graf. Want iemand anders heeft daar geen zaken mee.

ONDERZOEKSRECHTER: Zo is dat. En het lijk ligt hierboven? Op het bed?

NELIS: Hierboven mevrouw de onderzoeksrechter? Op 't bed nog wel? Zijt ge zot mens?

ONDERZOEKSRECHTER: Waar ligt het dan wel?

NELIS: In de kelder natuurlijk! In de pekel, daar steekt een boer zijn spek.

ONDERZOEKSRECHTER: (*duidelijk ongedurig*) De boer zijn spek? Houdt ge mij weer voor de gek? Over wie hebt ge het deze keer?

NELIS: Over Driekus het varken.

ONDERZOEKSRECHTER: Maar ik heb het over Driekus de boer.

NELIS: Had dat dan direct gezegd. Ja Driekus de boer is ook dood. Onverwacht gestorven naar 't schijnt. Maar verder weet ik daar niets van madam.

ONDERZOEKSRECHTER: Omdat ge niets moogt zeggen van de boerin. Maar mij blijft ge niet voor de zot houden manneke. Ofwel zijt ge de stomste boerenpummel die ik ooit gezien heb. Ofwel zijt ge de meest geraffineerde moordenaar die ik ooit zal ontmaskeren. We zoeken dat wel uit. En nu voor de pinnen ermee. Waar kan ik Gielke vinden?

NELIS: Ge bedoelt toch Gielke de knecht?

ONDERZOEKSRECHTER: Natuurlijk bedoel ik Gielke de knecht. Wat moet ik in hemelsnaam met een stinkende geitenbok aanvangen?

NELIS: Dat zou ik zelf ook niet weten. Maar ik vraag het maar om zeker geen misverstand te krijgen. Daar houd ik niet van weet ge wel.

ONDERZOEKSRECHTER: Dat heb ik al ondervonden. Wilt ge mij nu eindelijk eens zeggen waar ik Gielke kan vinden?

NELIS: Ja zeker madam. Dat is niet moeilijk zulle. Gielke, de knecht wel te verstaan, zit bij de varkens. Hij is het kot aan 't uitmesten. Gij kent hem wel niet maar ge zult hem wel herkennen. 't Is die met zijn mutske op.

LIZA: *(komt uit de bijkeuken)* Wat is hier gaande? *(tot de onderzoeksrechter)* En wie zijt gij? Wat hebt gij hier verloren?

NELIS: Die madam is mevrouw de onderzoeksrechter boerin, zo een soort 'spikkejater'.

LIZA: Een onderzoeksrechter hier in mijn huis? Wat heeft dat te betekenen?

ONDERZOEKSRECHTRER: Dat betekent dat we een onderzoek instellen naar de dood van Driekus. En Nelis hier, de knecht, weet blijkbaar veel meer dan hij van u mag vertellen.

LIZA: Nelis weet van niets. Ge moet er niet naar luisteren. Hij praat maar op, zotte praat van een stomme vergeetachtige boerenknecht.

NELIS: Maar dat van bij u in bed, dat ben ik toch niet vergeten.

(Nelis gaat naar de stal. De onderzoeksrechter en Liza staan met de rug naar de trapdeur gekeerd. Deze draait langzaam open. Driekus, in slaapkleed, luistert mee.)

ONDERZOEKSRECHTER: Gij zijt dus de boerin, de zuster van de overleden boer?

LIZA: Ja, van onze Driekus zaliger.

ONDERZOEKSRECHTER: En van wat is uwe Driekus gestorven?

LIZA: Dat ik het niet en weet. Alleen dat hij wat klaagde over pijn in zijne buik.

ONDERZOEKSRECHTER: En daarvan is hij gestorven? Zo plots?

LIZA: Dat gebeurt toch meer dat iemand zo plots sterft.

ONDERZOEKSRECHTER: Dat gebeurt zeker meer boerin. Dat is zelfs gisteren nog gebeurd. Kobe, Dries en Belle, de straatzangers zijn gevonden in een veldschuur op de Paelhoeve. Dood boerin! Vergiftigd boerin! Met rattenvergif in een fles jenever boerin!

LIZA: Rattenvergif? Wij hebben hier geen rattenvergif. Dat heb ik nog nooit in huis gehad.

ONDERZOEKSRECHTER: Nee? De leurders Farazijn beweren nochtans...

LIZA: Die moesten zwijgen.

ONDERZOEKSRECHTER: Jaja, de boerin van de Paelhoeve doet iedereen zwijgen. Maar de waarheid komt naar boven, of ge 't wilt of niet.

LIZA: Maar die fles staat hier nog in het schab.

ONDERZOEKSRECHTER: Welke fles? Een fles met vergif?

LIZA: Nee, met jenever. Daar in het schab.

ONDERZOEKSRECHTER: Giftige jenever?

LIZA: Nee, gezonde jenever, gewoon onze Driekus zijne jenever. De pastoor en 'den dokter' hebben er gisteren nog van gedronken. En die leven toch nog... hoop ik.

ONDERZOEKSRECHTER: Gelukkig leven die nog. Anders was de dokter mij niet komen vinden in verband met het overlijden van Driekus. Hij vindt het heel verdacht.

LIZA: Maar hij zou vandaag terugkomen om een briefje te schrijven dat Driekus dood is.

ONDERZOEKSRECHTER: De dokter zal voorlopig niets schrijven. Eerst komt er een lijkschouwing. Een patholoog zal Driekus even opensnijden om met zekerheid vast te stellen waaraan hij gestorven is.

(Driekus trekt een pijnlijk gezicht en houdt zijn buik vast.)

LIZA: Een patho ...tholoog gaat onze Driekus opensnijden? Dat zal hij niet graag hebben zulle.

(Driekus in de deuropening schudt 'nee'.)

ONDERZOEKSRECHTER: Zo onverwacht sterven, dat zal hij ook niet graag gehad hebben.

(Stientje komt uit de bijkeuken. Driekus trekt zich terug.)

ONDERZOEKSRECHTER: Ha, daar hebben we Stientje.

LIZA: Hoe kent gij ons Stientje?

ONDERZOEKSRECHTER: Zij stelt zich ook vragen bij het plotse overlijden van de boer en heeft het gerecht ook op de hoogte gebracht.

LIZA: Stientje, hoe hebt ge dat kunnen doen? Ge weet toch van niets.

STIENTJE: Misschien meer dan ge denkt. Gielke heeft mij alles verteld.

LIZA: Gielke? Wat kan die vertellen?

ONDERZOEKSRECHTER: Dat zullen we hem zelf eens vragen. Stientje, ga Gielke zoeken en breng hem naar hier. Boerin, wij gaan intussen naar Driekus kijken.

(Stientje gaat naar de stal.)

LIZA: Moet dat echt? Ik ben bang van een dode.

ONDERZOEKSRECHTER: Van een dode moet ge niet bang zijn, die doet u niets. Als ge een moord op uw geweten hebt, kunt ge beter de levenden vrezen. Kom inspekteur.

(De inspekteur neemt Liza bij de arm en dwingt haar om mee naar boven te gaan.)

Achtendertigste tafereel: Jannes.

(Jannes komt over het erf naar binnen.)

JANNES: Verdomme verdomme, niets te vinden. En waar zit Liza toch weer? Dat rotwijf in nooit te vinden als ge ze nodig hebt.

(Jannes opent de staldeur en de deur naar de bijkeuken en kijkt telkens naar binnen. Daarna luistert hij aan de trapdeur en hoort de stemmen van Liza en de onderzoeksrechter. Jannes sluit de deur en verbergt zich naast de vitrinekast. Liza en de onderzoeksrechter komen van boven.)

**Negenendertigste tafereel: Liza – Jannes - Stientje – Gielke –
Onderzoeksrechter - Inspekteur**

ONDERZOEKSRECHTER: Merkwaardig hoe schoon de overledene erbij ligt. En zijn kleur trekt niet weg. Die man moet nog kernegezond geweest zijn.

LIZA: Ja, als ik niet zeker wist dat hij dood is zou ik nog denken dat hij mij weer voor den aap houdt. Hij deed niet liever.

ONDERZOEKSRECHTER: Dat is nog altijd geen reden om hem te vermoorden.

LIZA: Maar madam, hoe kunt ge nu zoiets zeggen?

ONDERZOEKSRECHTER: Omdat alles in die richting wijst. Wacht maar tot we Gielke gesproken hebben.

LIZA: Maar ge weet toch dat er bij Gielke wat scheelt onder zijn mutsske.

ONDERZOEKSRECHTER: Scheelt er ook wat onder zijn hoed?

LIZA: Onder zijn hoed? Gielke heeft geen hoed, nooit gehad.

(Stientje komt uit de stal, gevolgd door Gielke. Gielke draagt de hoed van Jannes.)

LIZA: Gielke? Gij? Gij hebt de hoed van Jannes? Gij hebt ons afgeluisterd?

GIELKE: *(Gielke knikt ijverig 'ja')* En alles gehoord. En alles gezien. En de hoed gepikt. *(lacht)*

JANNES: *(Jannes komt uit zijn schuilplaats. Hij wil Gielke te lijf gaan maar de inspekteur houdt hem in bedwang.)* Miljaar mijn hoed. Dat onnozel schaap heeft mijn hoed gepikt.

LIZA: Jannes!! Gielke heeft alles verraden. Wij zijn eraan.

JANNES: Ik heb toch gezegd dat die hoed ons in 't kot zou brengen. En dat ge hem kost wat kost moest terugvinden. Maar nee, dat was te veel gevraagd. Gij lompe boerentrien! Terwijl dat onnozel manneke er hier open en bloot mee rondloopt.

LIZA: Ik kon toch niet weten...

JANNES: Ge had dat moeten weten.

ONDERZOEKSRECHTER: *(tot Jannes)* En gij, boer Jannes, gij had moeten weten dat een misdaad altijd aan 't licht komt. En moord door vergiftiging en met voorbedachten rade, daar zal een volksjury niet licht over oordelen. Dat wordt minstens levenslang achter de tralies. Inspekteur, arresteer hem.

JANNES: Nooit begot. Om Jannes te pakken moeten het rappe mannen zijn.

(Jannes rukt zich los, loopt rond de tafel, dan door de staldeur, achtervolgd door de inspekteur. De hond begint nijdig te blaffen. Stientje en de onderzoeksrechter kijken door het raam. Gielke opent de deur om het schouwspel van nabij te volgen. Liza zet zich wezenloos in de zetel. Wanneer Jannes en de inspekteur voorbijlopen maakt Gielke

enthousiaste luchtsprongen. De inspekteur komt hijgend terug naar binnen.)

INSPEKTEUR: Spijtig mevrouw de onderzoeksrechter, hij vloog gelijk een haas over 't veld. Ik kon hem echt niet krijgen.

ONDERZOEKSRECHTER: Geeft niet inspekteur, ver zal hij niet lopen. De boerderij is helemaal omsingeld. (*tot de boerin*) Boerin, beseft ge wel goed wat ge gedaan hebt?

LIZA: (*wenend*) Ja madam, maar ik moest van Jannes. Zonder de boerderij wilde hij niet trouwen.

ONDERZOEKSRECHTER: We zullen straks uw verklaring noteren. Intussen moet ik u verzoeken mee te komen. Ge wordt aangehouden op beschuldiging van moord op uw broer Driekus.

LIZA: (*huilend*) Vergiffenis madame. Ik zal het nooit meer doen.

ONDERZOEKSRECHTER: Daar twijfel ik niet aan. Uw broer Driekus vermoorden kunt ge inderdaad maar éne keer.

LIZA: Ik heb toch zoveel spijt.

ONDERZOEKSRECHTER: Naspijt komt te laat.

STIENTJE: Dat zei Driekus ook.

ONDERZOEKSRECHTER: Wablief? Wat zei Driekus ook?

STIENTJE: (*beseft dat ze een steek heeft laten vallen*) Awel... wat gij daar komt te zeggen. Dat naspijt te laat komt.

ONDERZOEKSRECHTER: En wanneer heeft hij dat gezegd?

STIENTJE: Juist weet ik dat niet meer. In ieder geval nog voor dat hij dood ging.

ONDERZOEKSRECHTER: En wat bedoelde hij daarmee?

STIENTJE: Dat kunt ge beter aan hem vragen.

ONDERZOEKSRECHTER: Dat zal nog al moeilijk zijn. Doden hebben doorgaans niet veel te vertellen.

STIENTJE: Och God, dat is ook waar.

GIELKE: Och God, dat is ook waar.

ONDERZOEKSRECHTER: We kunnen nu maar beter gaan. Kom boerin.

LIZA: Maar de boerderij... als ik weg ben ... en nu onze Driekus dood is?

ONDERZOEKSRECHTER: Daar had ge vroeger moeten aan denken. En maak u maar geen zorgen om uw boerderij. Die ziet ge wellicht nooit meer terug. Kom inspekteur, we moesten maar eens opstappen.

(De inspekteur neemt Liza bij de arm en dwingt haar zachtjes om recht te staan.)

ONDERZOEKSRECHTER: Stientje en Gielke, gij blijft voorlopig op de boerderij. We zullen u beiden nog nodig hebben als getuigen.

STIENTJE: Ja mevrouw de onderzoeksrechter. Intussen kunnen we hier een oogje in 't zeil houden.

GIELKE: Ja mevrouw de onderzoeksrechter. Intussen kunnen we hier een oogje in 't zeil houden.

ONDERZOEKSRECHTER: Dat is goed Gielke. Krijg ik nu de hoed. Dat is een heel bezwarend bewijsstuk.

GIELKE: Nee, de hoed is van Gielke.

STIENTJE: *(neemt de hoed af van Gielke)* Natuurlijk is de hoed van Gielke. Als alles voorbij is krijgt Gielke de hoed terug.

GIELKE: *(Gielke zet zijn mutsje op, huppelt van Liza naar de onderzoeksrechter, dan naar de inspekteur en tot voor het publiek en roept vol blijdschap)* Gielke krijgt de hoed ... Gielke krijgt de hoed. *(huppelt weg naar de stal)*

STIENTJE: Ons Gielke is een braaf manneke maar wat eenvoudig van geest.

ONDERZOEKSRECHTER: Een eenvoudige geest is de grootste vijand van het kwaad. Dat hadden gij en boer Jannes moeten weten boerin. Dan had ge misschien geweten waar ge de hoed moest gaan zoeken.

(De onderzoeksrechter en de inspekteur gaan weg over het erf en nemen een wenende Liza mee. De hond blaft nijdig. Stientje gaat naar de bijkeuken.)

Veertigste tafereel: Driekus – Stientje.

(Het wordt avond. De huiskamer wordt nog enkel verlicht door het maanlicht dat door de ramen naar binnen schijnt. Stientje komt uit de bijkeuken, ontsteekt het licht en schuift de overgordijnen dicht. Ze kijkt angstvallig rond en opent dan de trapdeur.)

STIENTJE: Driekus! Driekus! Kom maar, 't is veilig.

(Driekus daalt in nachtgewaad de trap af, komt naar binnen en zet zich in de zetel voor de kachel. Stientje schuift de andere zetel naderbij en zet zich naast Driekus.)

DRIEKUS: Verloopt alles volgens plan?

STIENTJE: Tot nu toe wel. Maar daarstraks heb ik bijna mijne mond voorbij
gepraat tegen de onderzoeksrechter.

DRIEKUS: Ge moet zien wat ge zegt hè Stientje. Of ge helpt heel de zaak nog om
zeep.

STIENTJE: Maar dat is niet altijd gemakkelijk zulle. Ik weet dat ge leeft en dan
vergeet ik soms dat ge dood zijt.

DRIEKUS: En hoever staan de zaken?

STIENTJE: 't Is bijna voorbij Driekus. Liza heeft bekend en zit vast. Die zien we
hier nooit meer terug. En boer Jannes is op de vlucht. Maar ver is die niet
geraakt. De mannen van 't gerecht hadden de boerderij omsingeld.

DRIEKUS: Wie had ooit gedacht dat die twee in staat zouden zijn om mij te
vermoorden.

STIENTJE: Daardoor hebben ze zichzelf wel in de rats gewerkt.

DRIEKUS: Mijn hart wordt er koud van als ik eraan denk wat mij had kunnen
overkomen.

STIENTJE: Als het hen gelukt was, waart ge helemaal koud geweest.

DRIEKUS: Gelukkig is het hen niet gelukt.

STIENTJE: En toch zijn er slachtoffers gevallen. Ik had die giftige jenever daar in
't hoekske verstoppt. Maar Kobe, Dries en Belle zijn hier geweest en
hebben de fles meegepakt. Ze hebben hen gevonden. Alle drie....
morsdood in de veldschuur ... met de fles ernaast.

DRIEKUS: Stientje, gij zijt mijn engelbewaarder. Zonder u was ik er nu niet
meer.

STIENTJE: Ja maar, nu zijt ge er ook niet meer. Ge zijt nog altijd dood..

DRIEKUS: Morgen verrijs ik uit de doden.

STIENTJE: Is dat niet te rap? Wat gaan de mensen zeggen?

DRIEKUS: Ze kunnen niets zeggen. Schijndood dat bestaat naar 't schijnt.

STIENTJE: Dat wel. Maar toch...

DRIEKUS: Ik kan niet langer wachten. Die onderzoeksrechter wil mij laten
opensnijden door een soort 'patatteloog'. Om te weten waaraan ik
gestorven ben. En dat gaat wreed pijn doen want die gaat een dode zeker
niet verdoven.

STIENTJE: De mensen zullen toch nogal verschieten. Vooral de pastoor.

DRIEKUS: Die zal niet weten wat beginnen. Die zit met een lijkdienst zonder lijk.
Maar 'den dokter', wat zal die daarvan denken?

STIENTJE: Die heeft al laten verstaan dat schijndood soms voorkomt.

DRIEKUS: Dan valt alles misschien nog mee. Daarbij, ik heb toch twee
moordenaars helpen ontmaskeren.

STIENTJE: Driekus gij zijt formidabel. Liza en Jannes hebben u lelijk onderschat.
Gij zijt iedereen de baas.

DRIEKUS: Dat weet ik. Maar ik heb alles aan u te danken. Want zonder mijn
toegewijd Stientje was ik nu opgenomen in het Rijk der Hemelen. En was
ik Driekus zaliger.

STIENTJE: Driekus, voor u doe ik alles. Voor u is niets mij te veel. Op mij kunt
ge rekenen, voor eeuwig en altijd.

DRIEKUS: Dat weet ik, mijn lief boerinneke. Gij maakt mij zot van geluk. Ik
weet met mijn vreugde geen blijf meer. (*Driekus springt recht en begint
te zingen.*)

Hei, schoon wijveke, ge weet dat ik u gère zie,
laat ne keer zien hoe gère dat gij mij ziet.

STIENTJE: Hei, flink boerke, ge weet dat ik u gère zie,
laat ne keer zien hoe gère dat gij mij ziet.

DRIEKUS: En kus mij, kus mij, kus mij, kus mij de hele nacht.

STIENTJE: Kus mij, kus mij, kus mij, kus mij met al je kracht
(*terwijl ze samen bumpen*)

DRIEKUS: Schoon wijveke...

STIENTJE: Flink boerke ...

DRIEKUS: Schoon wijveke...

STIENTJE: Flink boerke...

(*Driekus en Stientje omarmen mekaar.*)

DRIEKUS: En nu ga ik er nog éne pakken op de goede afloop.

(*Driekus gaat naar de kast, neemt de fles jenever en een borrelglas en
giet een glas vol.*)

STIENTJE: Ge hebt gelijk Driekus. Niets zo goed als een gezonde borrel om een
dode mens terug levend te maken.

DRIEKUS: Zo is dat Stientje. Morgen ben ik weer springlevend.

STIENTJE: Dat wordt hoog tijd. Want de luiarik uithangen in bed is niets voor een boer.

(Driekus heeft intussen het glas glas leeggedronken)

DRIEKUS: Ik zal er nog maar éne pakken zeker.

STIENTJE: Dat zou ik ook doen als ik van u was. Gij hebt het dubbel en dik verdiend.

DRIEKUS: Stientje, gij zijt het beste dat mij kon overkomen.

STIENTJE: En 't wordt nog veel beter. Wacht maar.

DRIEKUS: Morgen vliegen we er samen in.

STIENTJE: En begint er voor ons allebei een nieuw leven.

(Driekus drinkt zijn tweede glas leeg en geniet zichtbaar.)

DRIEKUS: Dat doet deugd zie. Want ge moogt het gerust weten: dood zijn dat is geen leven. Tot morgen lief boerenwijveke.

STIENTJE: Tot morgen, flinke boerenvent.

(Driekus gaat naar boven. Stientje schuift haar zetel terug op zijn plaats en zet zich afwachtend neer. Plots horen we Driekus roepen.)

DRIEKUS: Stientjeeeee! Stientjeeeee! *(met gesmoorde stem)* Stientje!

STIENTJE: Driekus!!!

(Stientje snelt naar boven. Even later komt ze terug naar beneden. Ze laat zich in de zetel vallen en staart wezenloos voor zich uit. Na een korte stilte...)

STIENTJE: De pastoor heeft zijn lijk. Driekus is dood.

(Stientje begint te wenen. Ze slaakt hysterische kreten en loopt met een langgerekte schreeuw naar de bijkeuken. Het doek gaat dicht. In afwachting dat het doek terug geopend wordt voor de epiloog speelt een kerkorgel begrafenismuziek.)

D O E K

E P I L O O G

Stientje – Broos – Gielke.

(Enkele dagen later. De overgordijnen zijn dicht en houden het daglicht buiten zodat het schemerig is in de leefkamer. Voor het raam uiterst links staat, met de rug naar het publiek gekeerd, een donkere gedaante met het silhouet van boer Jannes: hoed met brede randen, jas met opgezette kraag, rijbroek en laarzen. Stientje komt uit de bijkeuken. Ze draagt rouwkleiding. Ze zet zich neer in de zetel voor de kachel. Ze kijkt rond in de huiskamer en bemerkt de gedaante voor het raam. Ze verschrikt hevig, slaakt een kreet maar herpakt zich dan.

STIENTJE: Zijt gij het? *(De man knikt 'ja'.)*

STIENTJE: Staat ge daar al lang? *(De man knikt 'ja'.)*

STIENTJE: Daar heeft u toch niemand gezien? *(De man schudt 'neen'.)*

STIENTJE: Schuif de gordijnen maar open en kom bij me zitten.

(De man schuift de overgordijnen één voor één langzaam open zodat het geleidelijk aan licht wordt in de huiskamer. Dan draait hij zich om en komt met gebogen hoofd naar voor. Hij neemt zijn hoed af en mikt hem neer op tafel, dichtbij de staldeur. Op dat ogenblik bemerken we dat het niet boer Jannes is maar wel Broos de knecht. Hij schuift de andere zetel bij en zet zich naast Stientje met de rug gekeerd naar de staldeur. Deze draait langzaam open en Gielke sluipt naar binnen. Hij verbergt zich achter de tafel.)

STIENTJE: Er was veel volk op de begrafenis.

BROOS: Dat zal wel. De boer was goed gekend.

STIENTJE: Ik ben bij de notaris geweest.

BROOS: En?

STIENTJE: Driekus heeft mij alles nagelaten: de helft van de Paelhoeve, al zijn spaarcenten en al zijn toekomstige rechten.

BROOS: En vermits Liza voor de rest van haar leven in 't kot zit...

STIENTJE: Is alles van mij.

BROOS: Van ons wilt ge zeggen.

STIENTJE: Natuurlijk Broos, van ons. Jannes is opgepakt. Die krijgt minstens levenslang. Het Sint-Janshof zal wel verkocht worden.

BROOS: Ik heb wat spaargeld.

STIENTJE: En ik heb nu geld zat. We kopen als we kunnen.

BROOS: En maken de droom waar van boer Jannes en boer Driekus: de Sint-Jans-Paelhoeve.

STIENTJE: Driekus dacht dat hij de slimste was en iedereen de baas kon.

BROOS: Maar dat was zonder mijn Stientje gerekend. Want mijn Stientje is baas boven baas.

STIENTJE: Ik heb ze allemaal ferm in de luren gelegd. Dank zij uw hulp. Hoe hebt gij dat toch allemaal zo perfect voor mekaar gebracht?

BROOS: Dat was niet moeilijk. Om te beginnen kocht ik mij dezelfde hoed en dezelfde kleren als boer Jannes. Zo kon ik niet herkend worden als iemand mij zou zien. En terwijl de Farazijns in de schuur lagen te snurken pikte ik een flesje met vergif. En dat vergif in de tweede fles jenever kappen, dat was kinderspel.

(Gielke heeft alles met stijgende verbazing afgeluisterd. Hij komt stilletjes recht, pikt de hoed van Broos en verdwijnt ongezien terug in de stal.)

STIENTJE: Wie had dat ooit gedacht: Broos de knecht van de Paelhoeve wordt boer Broos van de Sint-Jans-Paelhoeve.

BROOS: Ja Stientje... en met wie?

STIENTJE: Met Stientje de meid.

BROOS: Ja maar Stientje, dat kan niet. Als Stientje de boerin wordt.

STIENTJE: Met Stientje de boerin dan.

(Gielke, met de hoed van Broos op het hoofd, gluurt door het raam naar binnen.)

BROOS: Dat klinkt al beter. Stientje. We hebben samen de volmaakte misdaad gepleegd. Niemand zal ooit de echte daders kennen van de moord op de Paelhoeve, niemand.

(Terwijl Broos de laatste woorden uitspreekt loopt Gielke weg over het erf.)

EINDE